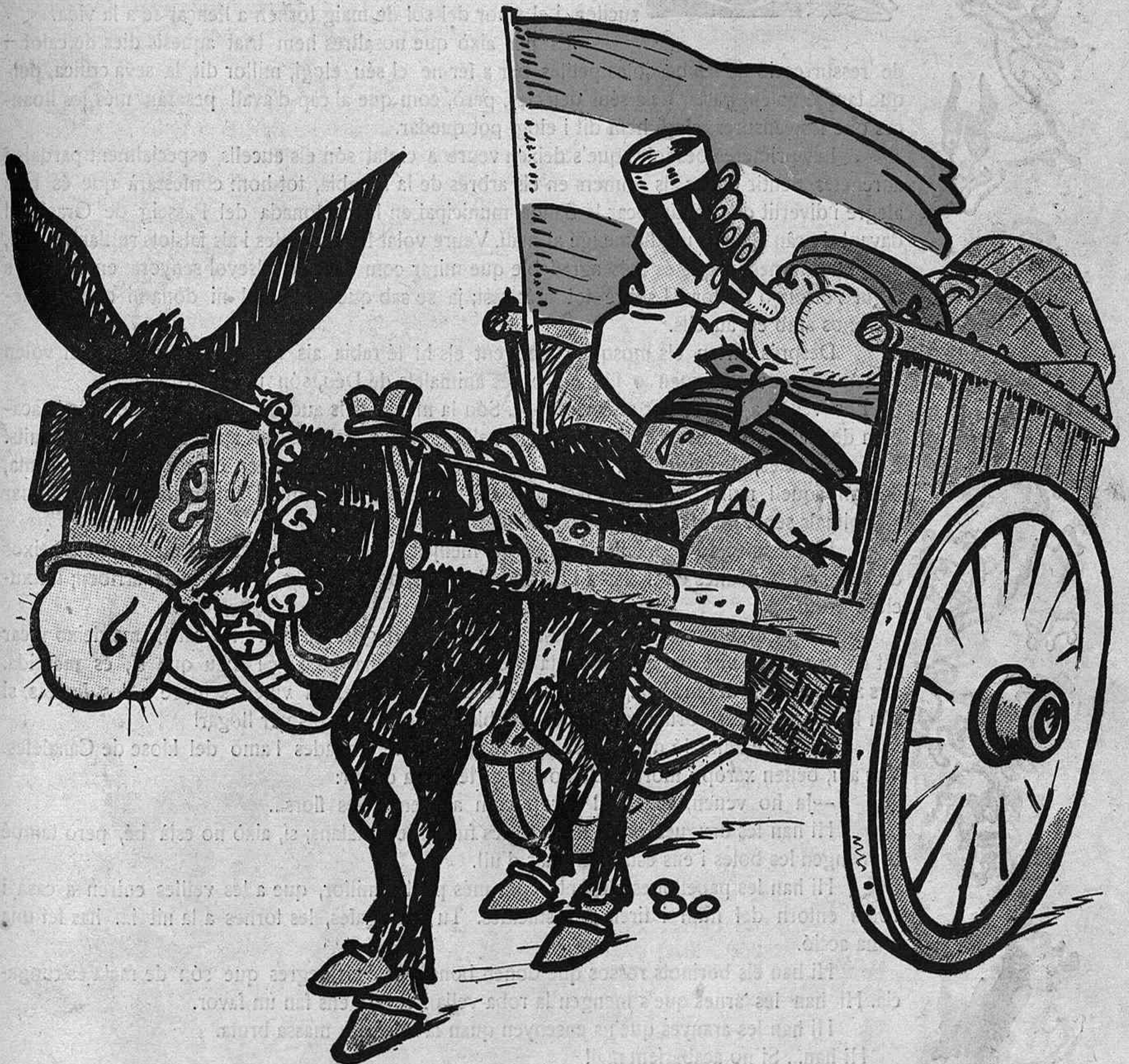

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1906 ANY XXXVII
BARCELONA 9 DE JULIOL DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims Atrassats: 20

BESTIES CIUTADANES

El burret del drapaire

L'istiu tota cuca viu, i l'istiu fa sa via. Sota el cel blau de la dolça Barcelona, tota cuca viu amb set vides com els gats, encara que sigui la cuca fera o austera, que és igual.

Durant els dies daurats de l'octubre les humils bestioletes ciutadanes corren a amagar-se; quan arriben els funerals novembres ja són a jóc; en el desembre congelat, en el janer, en febrer boig i en març marçot dormen. Després d'abril, que cada gota en val mil, resusciten, i al amor del sol de maig tornen a llençar-se a la vida.

Es per això que nosaltres hem triat aquests dies de calor i de resurrecció de les bestioles petites per a fer-ne el seu elogi, millor dit, la seva crítica, perquè també volem parlar dels seus defectes, però, com que al cap-d'avall pesaran més les lloances que les censures, elogi hem dit i elogi pot quedar.

Les primeres bestioles que's deixen veure a ciutat són els aucells, especialment pardals i aurenets. Sentir piular als primers en els arbres de la Rambla, tot-hom confessarà que és més alegre i divertit que sentir tocar la Banda municipal en la cantonada del Passeig de Gràcia, al davant de can Planàs, un diumenge al matí. Veure volar les aurenets i als falsiots rutllant el rull, ningú podrà negar que és més agradable que mirar com dança qualsevol senyora, encara que's digui Tórtola o Pastora. I sobre tot més cast; ja se sab que pel juliol ni dona ni cargol, quedem-nos amb els aucells.

Després surten els mosquits. La gent els hi té rabia als mosquits, perquè quan volen canten i perquè pessiguen o fiblen. Pobres animallets de Déu, són uns martres!

Els venen a la vida per a sacrificar-se. Són la menja dels aucells, la lloança dels quals acabem de fer. Així com els homes mengem gallines, tords, perdius, els aucells mengen mosquits. Ells, als homes, abans de picar-los, els avisen. Els homes ingrats s'han cregut que era broma, escarni, aquell nyiiii... quan no és més que una advertència que Déu els hi ha manat donar als animals sense ploma ni pèl, que som nosaltres.

El mosquit té de menjar com té de menjar l'home. Nosaltres ens mengem els peixos de la mar, les plantes de la terra i les badelles. Ells, pobrets, ni a menjar-se'ns arriben; un xuclet i prou.

I ara qui diu mosquit diu pussa. Jo només pel gust de veure-les saltar, me deixo picar set cops. ¿Haveu vist mai cap acròbata que saltés com una pussa? Si dieu que sí, és mentida. Les xinxes sí que'm fan fàstic, però si sempre estan amagades, si viuen sempre a les fondes, si són la senyal de casa bruta com els papers blancs ho són de pis per llogar!

Un altre animaló divertit, són les vespes que té llogades l'amo del kiosc de Canaletes. Van allí, beuen xarop i moren. L'amo encara té barra de dir:

—Ja ho veuen, venen al xarop com anirien a les flors...

Hi han les orugues que's mengen les fulles dels plàtans; sí, això no està bé, però també es mengen les boles i ens estalvien mals d'ull.

Hi han les papellones elegants, com més petites millor, que a les vetlles entren a casa i volen entorn del llum i tiren per suicides. Tu les agafes, les tornes a la nit i... has fet una bona acció.

Hi han els borinots rossos que donen bona sort, i els negres que són de mala estrungacia. Hi han les arnes que's mengen la roba vella i encara ens fan un favor.

Hi han les aranyes que'ns ensenyen quan la criada és massa bruta.
Hi han... Si no acabaríem mai!

Els gats

No són pas els micos, sinó els gats, les besties que tenen més d'humanes. Entre ells, com entre nosaltres, n'hi han d'opulents i miserables, de grassos i magres, de tristos i alegres.

El gat, com els homes, canvia de caràcter segons l'època que travessa; alegre a la infantesa fins a semblar foll, enamorat a la joventut i tranquil i reposat a les seves velleses.

El gat pobre, naturalment, és lladre, i a més de lladre és cruel; habitualment viu a fòra, però per aquí a ciutat també en corren, especialment en les barriades obreres, i més que en cap altra en la mai prou alabada de la Barceloneta. Allí roba peix. En les altres, com Sant Andreu, Sant Martí i Sans, roba el que pot; com que té les potes toves, entra sense fer remor, i si la mestressa de la casa se descuida, li pren la pilota de l'olla i desseguida, com a postres, se li menja el verdum o el passarell. I amb tot i això l'ésser gat lladre és mal ofici. El gat lladre, és el gat pobre i és el gat magre. Com a lladre que és, recel·la sempre, sempre va amb les ungles *empalmades*, i àdhuc mossega abans de fugir. Com a pobre, menja pa, cosa que mai farà un gat que s'estimi; en lo referent a magre, un gat quan s'hi posa ho és més que cap altra bestia; si el mires de front, només li veus que cap i del cap quasi bé només que'ls ulls; si te'l mires de través, allò sembla una eina d'aquelles de fer soroll, anomenada els ossets, que porten les colles de Sant Mus i altres bromistes.

En canvi, el gat opulent no menja més que tall. An ell no li aneu amb pa, an ell no li aneu amb sucre, ni amb dolços, ni amb mandangues, tall, tall i tall. Que sigui de badella, de lluç o de llangoniça. Aixó ja tant se n'hi en fum. Per beure, poca aigua i molta llet. Distraccions? Dormir molt i jaure tou; deixar-se fer festes i fregar el

llom per les cames de l'amo o per les faldilles de la mestressa.

Aquesta mena de gats són els que arriben a vells; els gats pobres moren típics, són els que trobem devegades sobre un pilot d'escombreries quan ens llevem dematí i, que com aquell goç mort de Jesús, no tenen d'hermós més que les dents blanques i nètes com perles.

Amb tot, els gats opulents també tenen una temporada a l'any en que deixen la seva tranquil·litat i la seva beatitut de canonge. Això és en el janer, el mes dels gats que diem, en aquell temps el dimoni se fica dintre el seu còs i cridant: —Miaul miaul miaul se llencen a la conquesta de la femella amb un dalit que fa feresa; els mascles se barallen ells amb ells per la possessió d'aquella gateta blanca, negra o tigrada, i quan els vencedors ja estan acoplats s'entreguen a l'amor, escoltant les cançons de Pierrot, que en tals dies també surt i es declara amb corrandes a la Lluna.

Els gats són equilibristes, tant se'ls hi endóna passejar-se per la barana d'un terrat, com per una teulada, com per sobre una taula ben parada sense tombar cap ampolla ni cap copa.

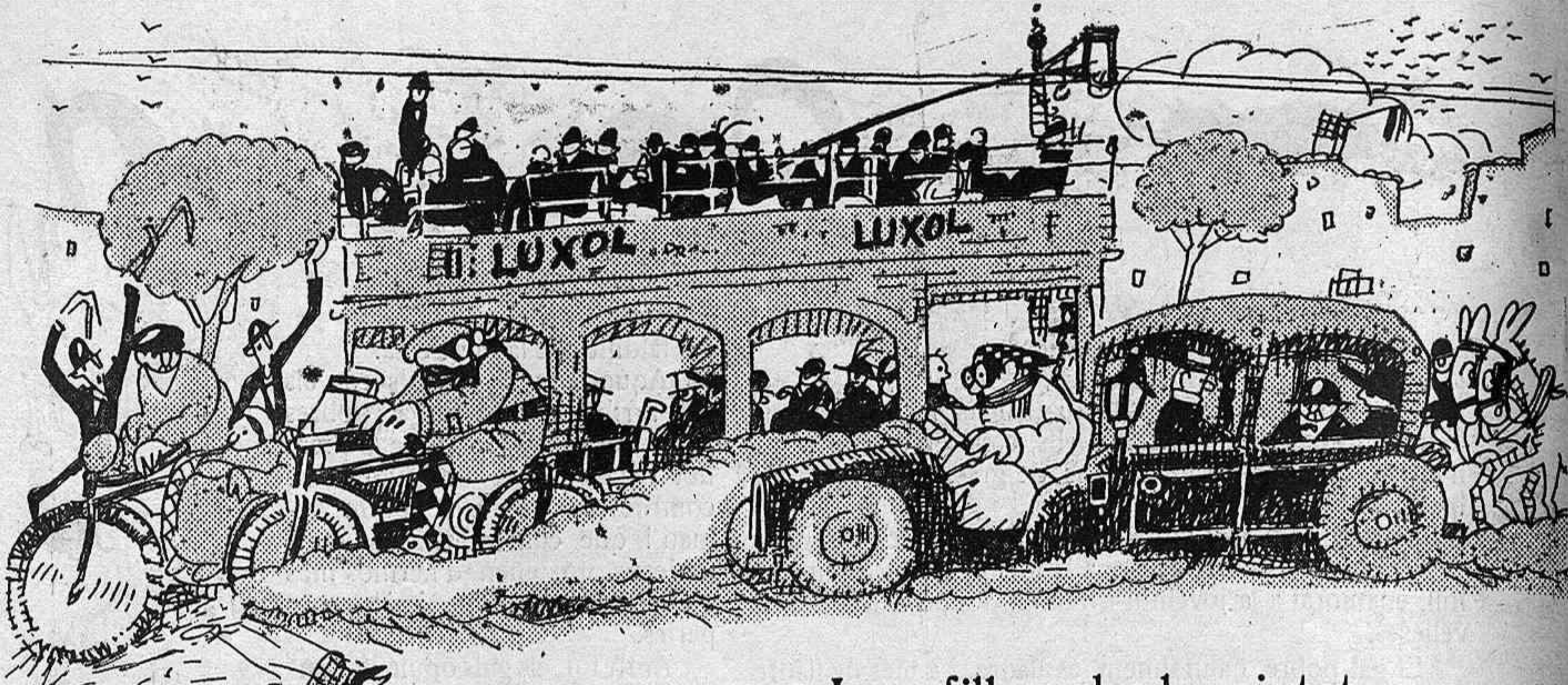
Hi han uns gats molt peluts que són els d'Angola. No sé ben bé si ho són de gats aquelles bestioles, no miolen ni esgarrapen. Serveixen perque les modistes de pells els tinguin a l'aparador. No m'agraden.

Hi ha els gats xinos que són grocs com els homes del seu país, i tenen els ulls com ells, fets d'una ganivetada.

Finalment, com corren ex-homes corren ex-gats, parlem dels gats capats. Aquests venen a ésser els capellans de la raça; menjar, jaure i no moure mai xibarrí, ni pel janer...

El gat capat està gras, jau més que cap i per afinitat viu a casa dels clergues i dorm a la falda de la majordona.

Les filles de la ciutat

Hi ha una rondalla on se explica que jugant Jesús en la fusteria de Sant Josep, se li acostà un galifardeu negre com la pell de lo que era, és a dir del dimoni. Aquest començà a molestar al Salvador i al final li digué: —Mira què sé fer jo. I agafà fang, el pastà, hi escupí al damunt i digué:

—Volat!

El fang pastat volà convertit en rata pinyada (no en la graciosa que fa de cimera a l'escut de nostra ciutat, sinó en una altra pesada i sanguinaria).

Jesús aleshores prengué un encenall i, sense dir mot, bufà. L'encenall esdevingué aureneta.

La ciutat, per fer les seves besties, ha tingut que treballar més que'l diable, i algunes d'elles li han sortit més dolentes que'ls pobres rats-penats. Ens guardaran de mentir els pianos elèctrics que hi ha als «bars», els pianos no elèctrics que hi ha en moltes cases, els pianos de maneta i les màquines que mengen i escupen cèntims.

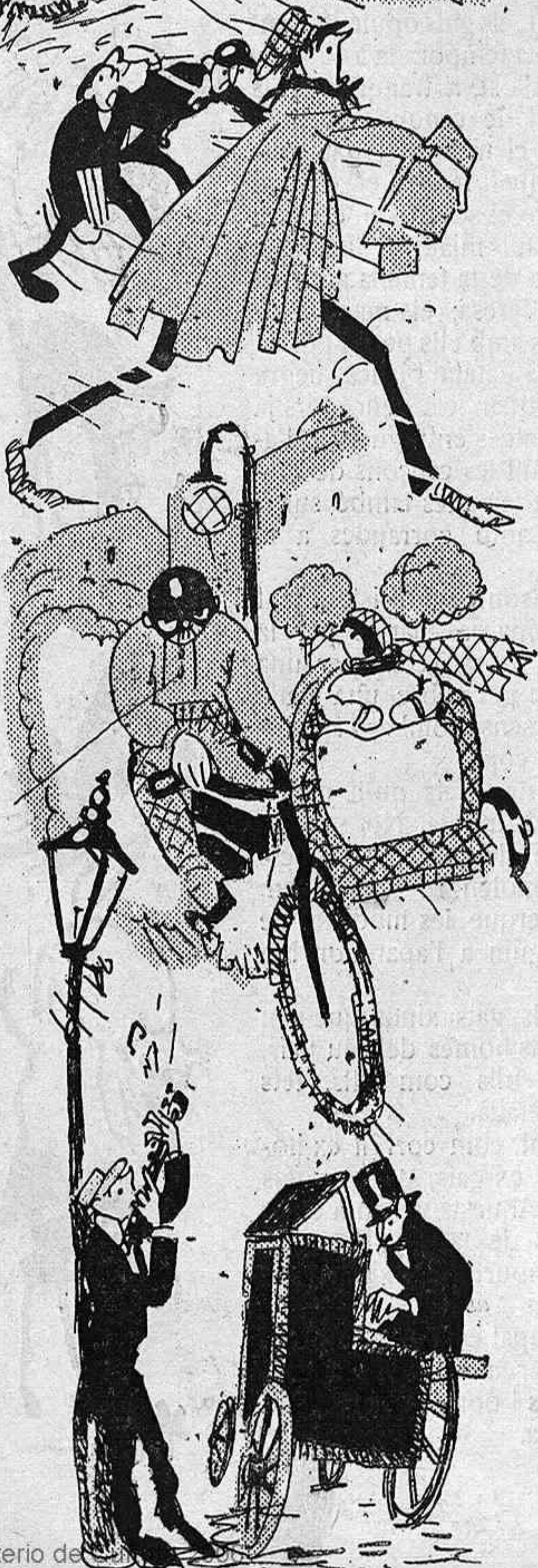
En canvi n'hi han d'altres que li han sortit bé i amb les quals fins ha esmenat la plana al Creador; diguin-ho sinó el magestuós automòbil i la graciosa bicicleta.

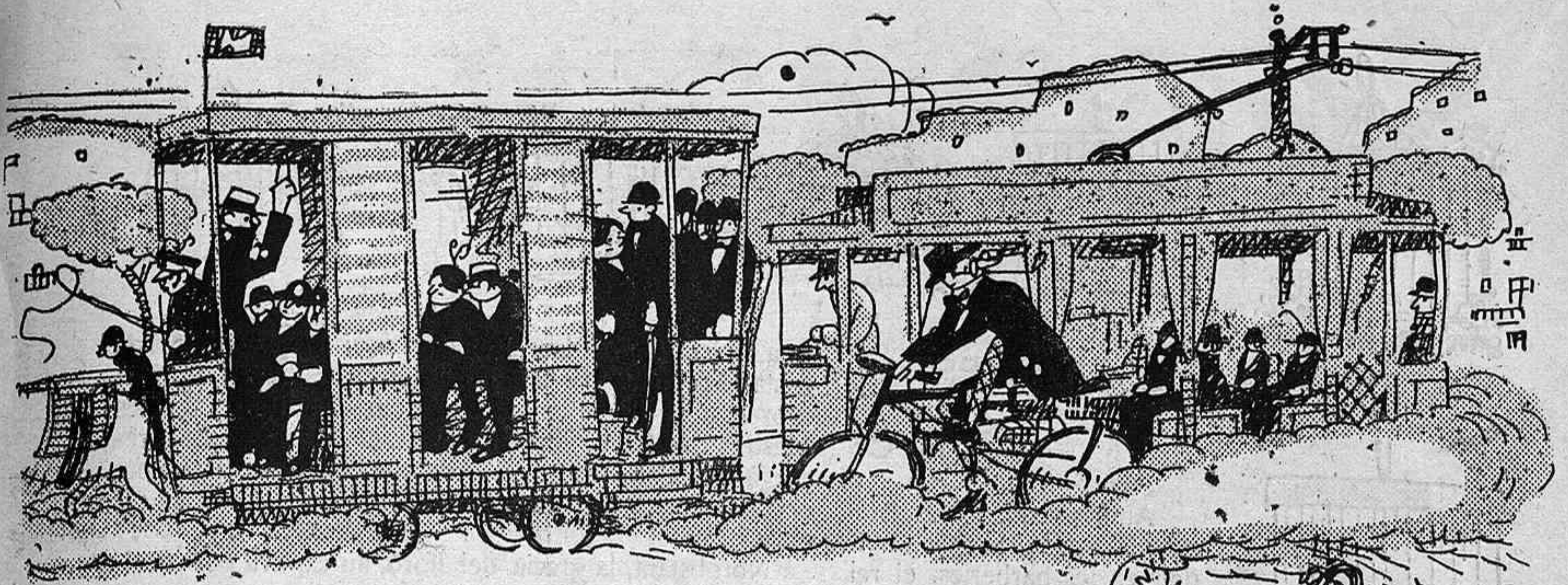
Déu va fer besties que caminaven sobre cames, que nedaven amb la qua, que s'arrocegaven; lo que no va empescar-se mai fou la bestia que caminés sobre rodes. La roda és indubtablement el començ de la creació, per l'home, de noves besties originals i animades.

El carro, la carretel·la, la dil·ligencia, la galera i la tartana, no són més que gastaments del part de la bestia nova que la ciutat preparava. Necessitaven l'empenta o l'estirada d'altri per caminar; però, amb la locomotora aparegué la primera bestia ciutadana, menjant carbó, paint foc i cagant vapor.

Després d'ella, demaneu: els vaixells de rodes, els d'hèlice, els de turbines. La màquina de cosir que mossega, amb una dent tota sola, més que una família nombrosa i afamada a l'hora de dinar; l'automòbil, que ja hem quedat en nomenar magestuós i que ho és certament quan no grinyola de maneres estrafalaries... i tantes, tantes!

Una de les que'm fan més gracia són els tramvies elèctrics; semblen la ballena de Jonàs: no fan més que menjar homes i dònnes per vomitar-los al arribar, a la

platja o al Paral·lel o a la Plaça de Catalunya. El mal és que a més de menjar homes mengen cèntims, i aquests no els vomiten i si els giten no és pas a casa.

I el fonògraf, aquesta bestia que crida i no menja, però fa la llesca. No és una meravella? Un servidor està segur de que'ls cants dels aucells, començant pel del rusinyol, passant pel del gall i acabant pel xuut de les òlives, Nostre Senyor se'ls empescà per fer la llesca als humans. Però aquests no n'han tingut prou amb el flagell diví i s'han inventat unes besties més malignes, que són els fonògrafs, els aristons i els pianos de tota mena.

Naturalment que n'hi ha de més o menys rabiosos. Com a fera corrupta els pianos elèctrics tenen guanyada la palma, i un que jo en conec, que fa ganyotes, la victòria sobre'ls altres. Aneu-lo a veure, és al carrer de l'Hospital, tocant a Sant Agustí, a la Morera, vaja!

Uns altres animalets que fan mal i soroll són els revòlvers, d'aquests ne fan cria els requetès, que si poguessin fer-ne d'escorçons ne farien perquè piquessin als qui creuen enemics, pensant en allò de que

«a la picada d'escorsó
no hi és a temps l'extremaunció»,

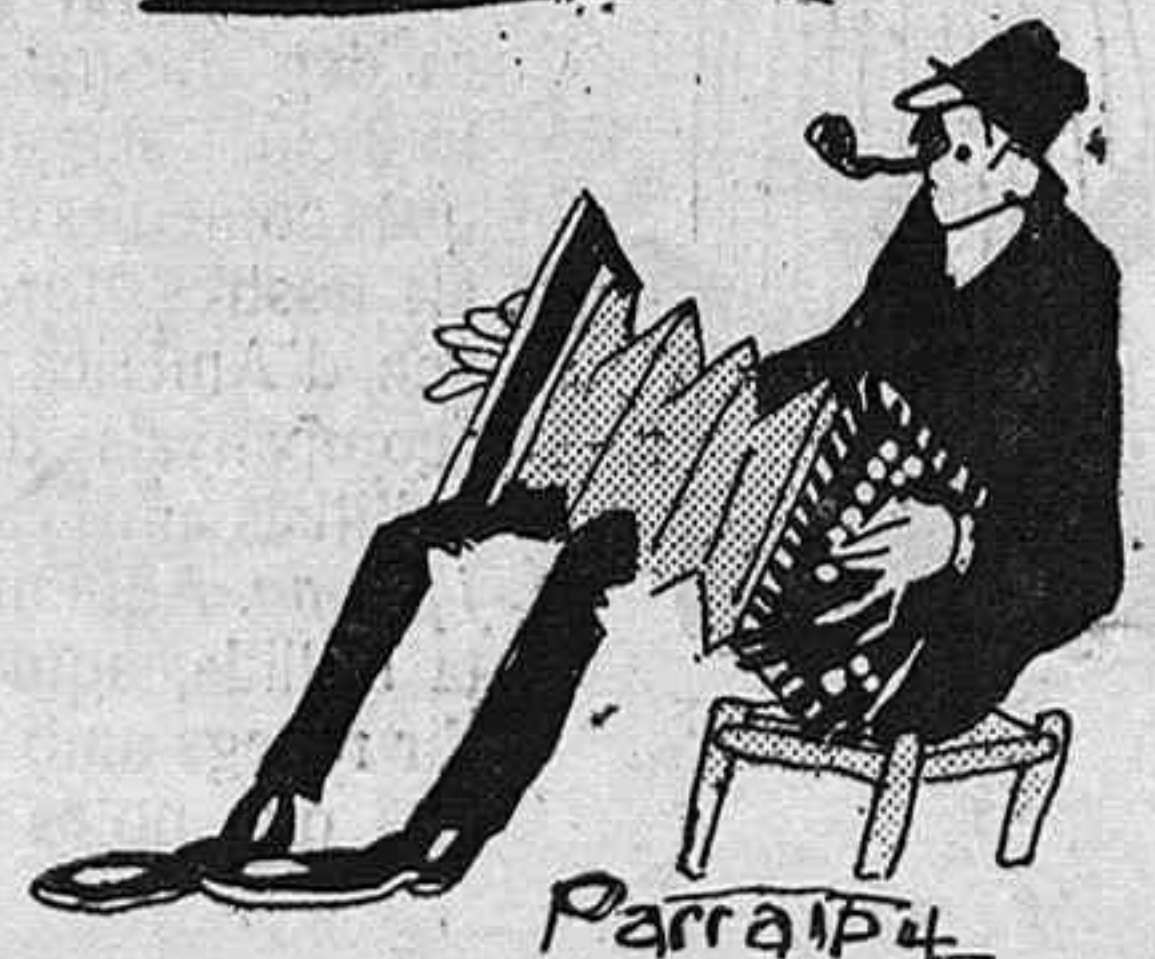
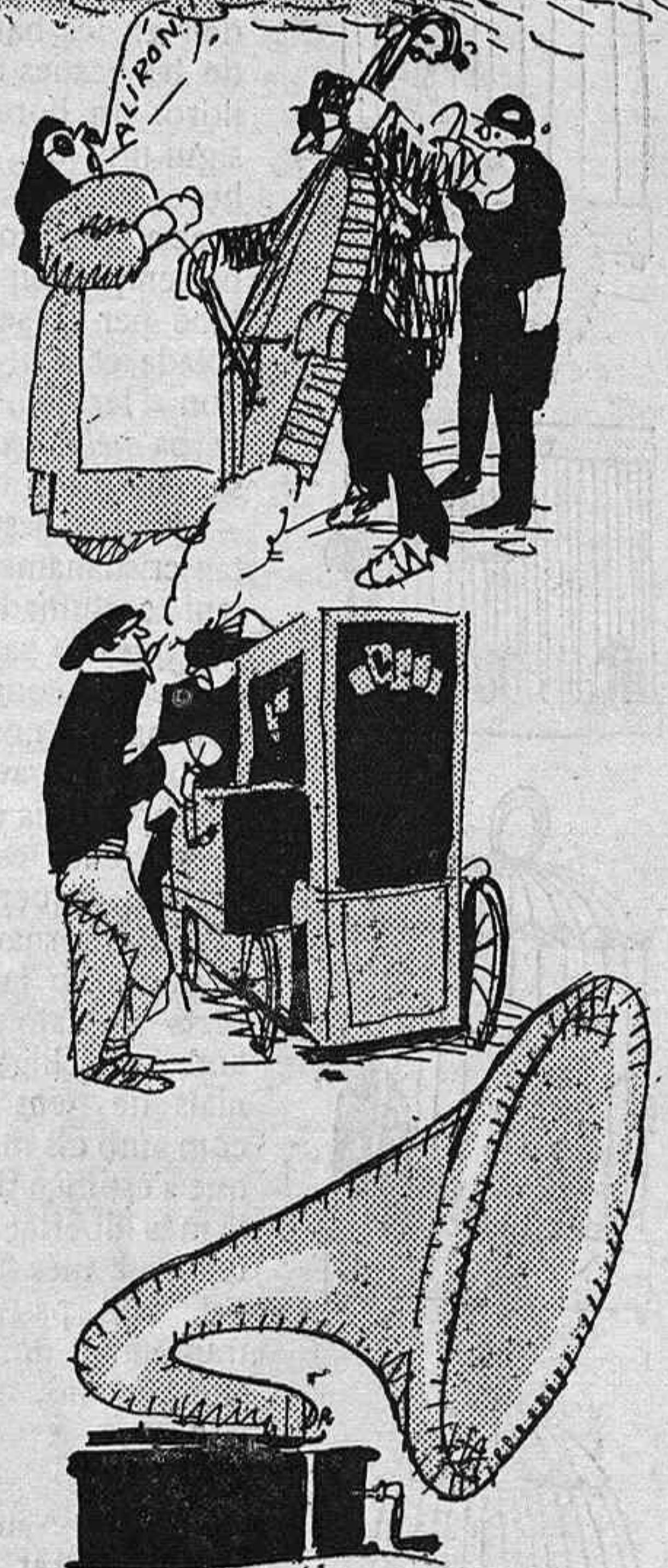
perquè ells als enemics no volen dar-los ni la gloria, ni el perdó, ni els sacraments: a l'infern tots!

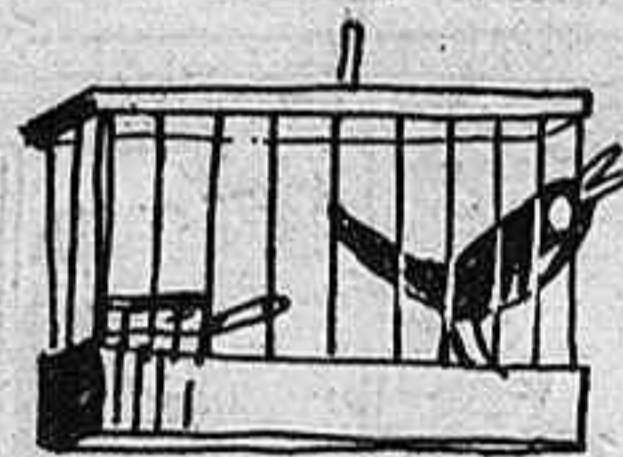
I ara que diem d'infern. Veu's-aquí un'altra bestioleta tot just nada. L'encenedor. Es graciós, se fum del mort i de qui el vetlla, crema quan vol ell i no quan tu vols, i pren cent formes totes elles gràcils; ara surt la flama d'una capseta, ara del cap d'amunt d'un cilindre de metall, ara d'una càpsula de maüser.

Hi han després les bestioles imitació, això no conta. Naturalment que el *niño Nicolás* i el *soldat borrarxo* i la *rata americana* són besties ben ciutadanes, però aquells micos de vellut i aquella serp de persiana i aquell ors que'ls dits fan moure, no, allò són imitacions que'ls ciutadans devem refusar com a productes estranys.

Ens resten encara, amics, les màquines de treure cèntims. Són aquestes unes besties maleïdes, a les quals el senyor governador tindria d'haver donat la bola fa molt temps, però, què hi farem? Quan se parli d'aquests anys, en les nacions europees se dirà:

- Aleshores de la gran guerra!
- En la dolça Barcelona direm:
- Aleshores del set i mig, que és una serp maleïda!

Les besties captives

Amb perdó dels canaris masclescantadors, que abunden en les barberies, el rei de les besties captives és el lloro. Un lloro, mentres no sigui mut del tot, que aleshores perd l'espiritualitat i la gracia per complet, domina sempre en tota arca de Noè per la seva ploma virolada, especie de paleta de don Hèrmen, per la seva verba *mellística* i pel séu posat de filosof noucentista.

Hi han bestioles captives tan cristianament resignades, tant acostumades a la captivitat, que no saben passar-se sense ella; com un gafarrot conegut nostre, que quan li obríen la gavia per a que s'escapés treia el caparró per la portella, esguardava de dreta a esquerra esporuguit i se'n entornava a dintre. I és que amb la captivitat de certs animalons passa com amb certs lligams matrimonials de gent benavinguda; com amb els marits i mullers que s'estimen de debò: quanta més llibertat es donen mutuament, més fidelitat conjugal, més pau a casa, més tranquil·litat domèstica i més afició a no moure's de la *gabia*.

El lloro, com dèiem, és la primera bestia captiva digna de figurar en el nostre catàleg bestial. Segons la tradició i segons les clàssiques comedies de broma, tots els nostres lloros procedeixen d'Amèrica i han vingut acompanyats d'oncles rics habillats amb cadena d'or i *jipijapa*. Aquí mengen patata bullida, aquí aprenen de dir renegs amb aquella llengua que no és llengua sinó

una boleta negra desenfrenada; aquí es passen tota la trista vida lligats per una pota a la menjadora; i aquí es moren de vells, quan no fan com aquell de l'Apeles Mestres que s'empenyà en dormir a la serena, i l'arreglegà una glaçada forta, i agafà una engina de pit, i acotà el cap i llençà un ronc amb la boleta negra i... bona nit viola.

No obstant, la gracia del lloro, au captiva per excel·lència, està precisament en escapar-se, al menys, una vegada a la vida. Si no la fa de pollí la fa de roci, però acaba per fer-la. Escapar-se, fugir un cop a la vida és la mania dels lloros i dels micos ciutadans. Quan un lloro pot deslliurar-se per una estona, lo primer que fa es emprendre la volada, vers un arbre, el més pròxim, que quasi sempre és un plàtan del passeig. Els pardalets, de moment, el prenen per un esparver capritxosament disfregat i en fugen esporuguits. El lloro, que és un humorista a la manera anglesa, riu seriosament però satisfet, puix no's proposava altre objecte que fer broma. Així que l'amo del lloro, que generalment és «un senyor de Puerto Rico», s'adona que la bestia li ha escapat, inventa mil enginys per a atrapar-lo. I el lloro vinga riure tot serio. Els vianants s'aturen intrigats i comenten la fuga i guaiten enlaire i fan rotllo, com si no n'haguessin vist mai cap.

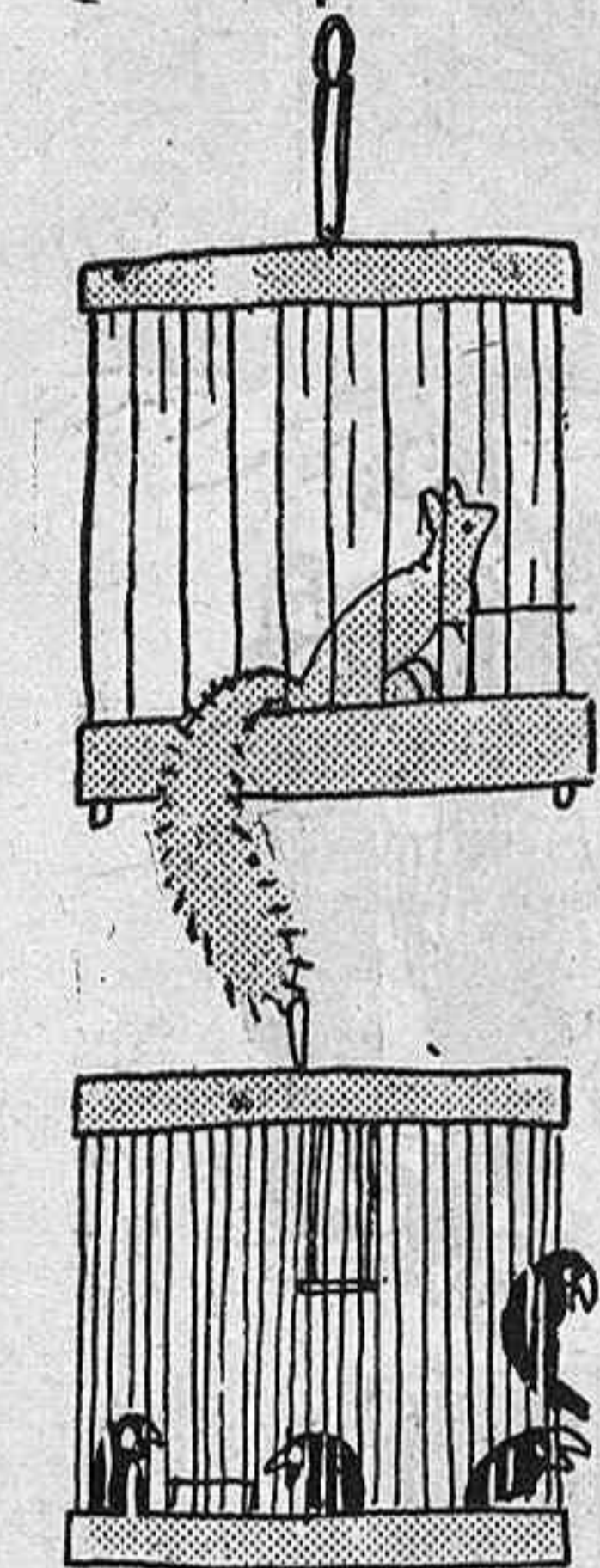
—Què hi ha?... què mira tanta gent?

—Un lloro que s'ha escapat.

I un bordegaç s'enfila al arbre; i el lloro puja branques amunt, rient-se dels badocs i del perseguidor; i un veí deixa una escala llarga, i amb l'escala encara no s'hi arriba; i un bomber s'ofereix generosament a capturar-lo... i quan hi és a la vora, que quasi bé ja el té, el lloro, rient, emprèn el vol altre cop dret a casa; enyoradiç de la patata, se'n entorna per propia voluntat a la seva menjadora.

Els micos, de vegades, també trenquen la cadena i se escapen; però aquests ja tenen més males entranyes. Un dia en vàrem veure un que, després de seguir tot un barri de cases saltant d'un pis al altre per les baranes dels balcons, va ficar-se a un menjador i començà a trencar tota la pisa fina; i no content amb això — el molt sàtir! — se'n anà a la cuina i volgué empaitar amb mals fins una criada guapa i joveneta. Per fi, després de causar gran desori i estropici al veïnat, ell mateix s'entregà a la justícia de la manera més infantil i més ingènua: entrà al pis d'un sastre i, al passar per davant del mirall del emprobador és vegé a dintre; al veure un mico a dintre, començà a fer-li petons, fins que l'arrencaren de la «lluna» que quedà tota babejada.

Com a besties captives de certa originalitat hi ha els esquirois, aprenents de orats que han descobert el moviment continuu tot empaitant-se la propia qua a dins del rodet de fil-ferro; i les garces lladres, de les quals, al veure-les engabiades, i recordant a molts regidors, es podria dir allò de «ni son todos los que están, ni están todos los que son.»

Els aucells lliures

De tots els aucells lliures que's coneixen a la nostra ciutat, els pardals de la Rambla són els més populars i els més simpàtics.

Encara és nit que ja emprenen la volada cap als defòres. Allí saluden al sol ixent amb alegres xarroteigs. Allí els molt lladres picotegen pels sembrats de les masies i s'abeuren a pleret pels xaragalls. Allí s'atipen de cucs de terra i de mosquits que per a ells són requisits com ho són per a nosaltres el llus i el pollastre.

Al cap-vespre tornen a ciutat cercant l'escalforeta dels llums i el baf dels vianants. Venen a hostatjar-se en els plàtans de la Rambla. Arriben a bandades, festosos, joganers; salten d'una branca a l'altra, s'enfilen fins als branquillons més alts per a baixar tot seguit arran de soca. Allí es donen el déu-te-guard; allí s'aparellen i s'estimen, i allí... es defequen sense fer cas de l'urbanitat ni dels urbans.

Els nostres pardals són pacífics. Quan l'estrident bocina d'un automòbil fendeix l'aire, o bé quan un cotxer de «La Catalana» fa petar un reneg i un cop de tralla, els pardals senten col·lectivament com un estremiment de horror i emmudeixen instantàniament com obeint a una màgica batuta. Els nostres pardals són civils. Quan passa la xaranga de un regiment tocant algun bèl·lic pas-doble, l'emoció dels petits aucells arriba al comble de la basarda i del terror. Aleshores alcen el vol espaordits, fugen, canvien de arbre mateix que un foragitat canviaria de hostal; i no tornen a son lloc primitiu fins que dels guerrers no se'n coneix ni rastre. Els nostres pardals són gent morigerada, d'exemplars costums; retiren d'hora i, encara, abans d'endormiscar-se, abans de posar el capet a sota l'ala, passen una part de rosari.

Passen una part de rosari, però això no vol dir que siguin clericals, no; al contrari. Més d'un cop, tot dient el rosari, s'han atrevit a llençar

bolvetes de neu damunt la teula d'algun capellà que s'ha escaigut passejar per la Rambla, sota els plàtans...

* * *

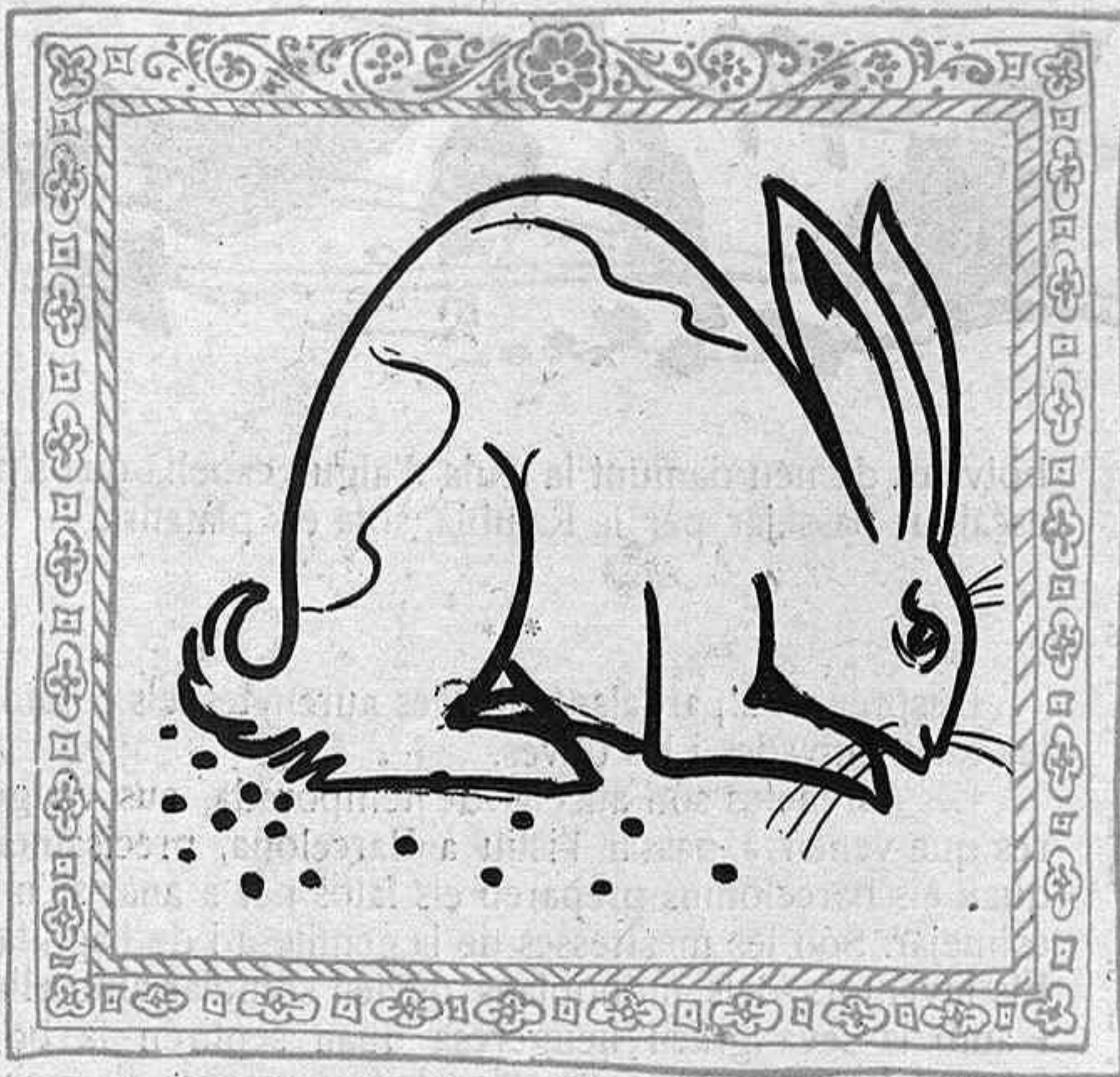
Després dels pardals, tenim les aurenets, els coloms, les rates-pinyades i les òlives.

Les aurenets són aucells de temporada, aus viatgeres que venen a passar l'estiu a Barcelona, precisament quan els barcelonins preparen els fatos per a anar-se'n a estiuejar. Són les mestresses de la gentilesa i de l'agilitat. Els inventors dels monoplans devien somniar amb elles i amb la seva gràcil lleugeresa quan sentiren la boja febre de dominar els vents. No obstant, a pesar d'aqueixa similitud, els avions no poden comparar-s'hi ni amb l'elegant moviment d'ales, ni amb el vol planejat, ni amb res.

De les rates-pinyades i de les òlives, poca cosa caldrà dir-ne; són aus antipàtiques, esquerpes, amigues de l'ombra i del clero. Les primeres ja s'acaben. Els infants del carrer aboliren la raça a cops de canya. Avui, que nosaltres sapiguem, no resta altra rata-pinyada que la que presideix l'escut del nostre Ajuntament, i pobreta està mig baldada.

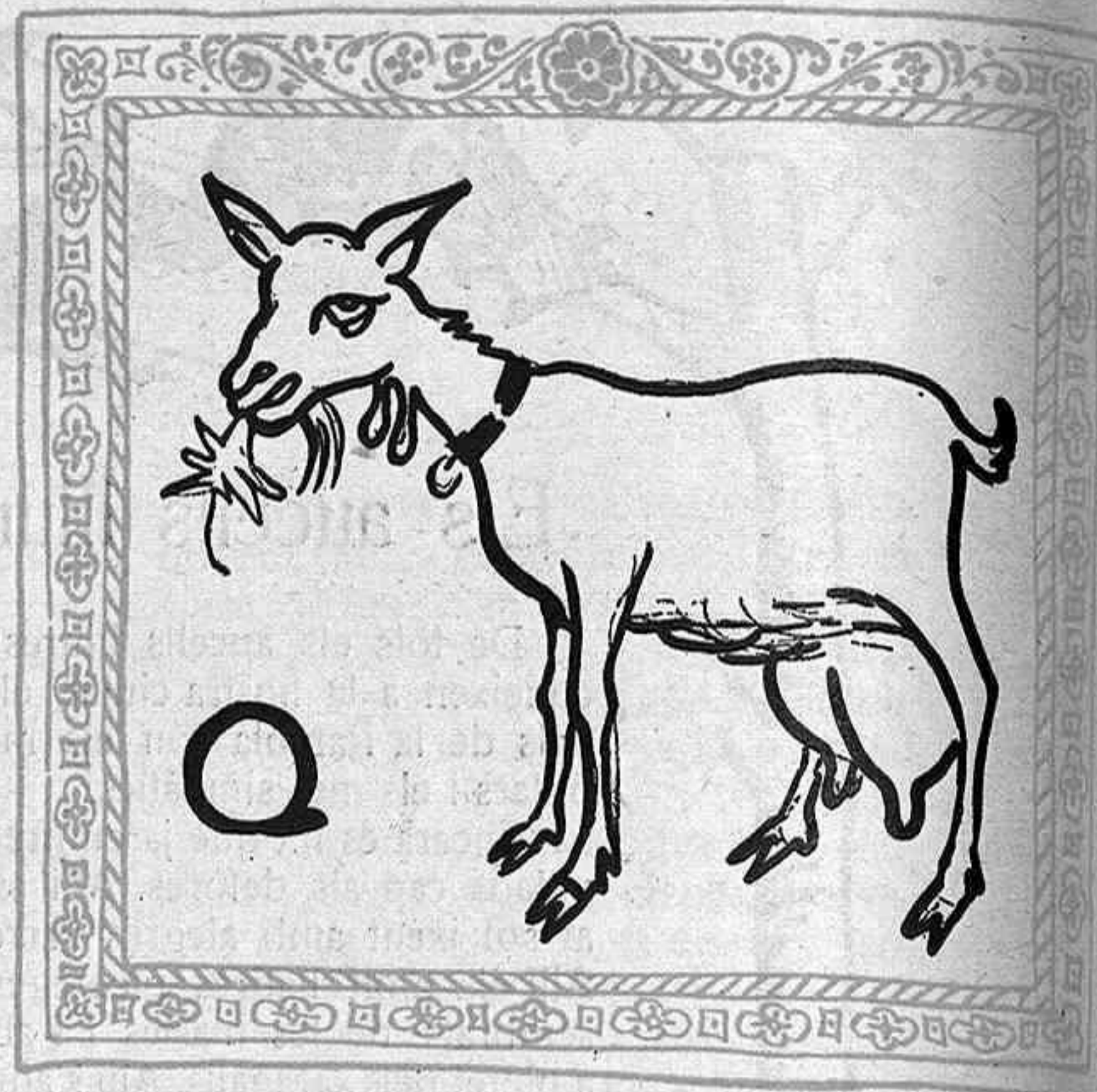
Les òlives... Les òlives són obscurantistes, xarrupallanties; no's fan sinó amb gent de sagristia. Déu ens les mantingui ben lluny.

El conill de galeria

Es l'imatge de la inconsciencia, vingut al món per ésser menjat *al ajo*, no es fa compte de lo trist de sa fi i passa la vida menjant fulles de col, fent cagallons i fent ganyotes.

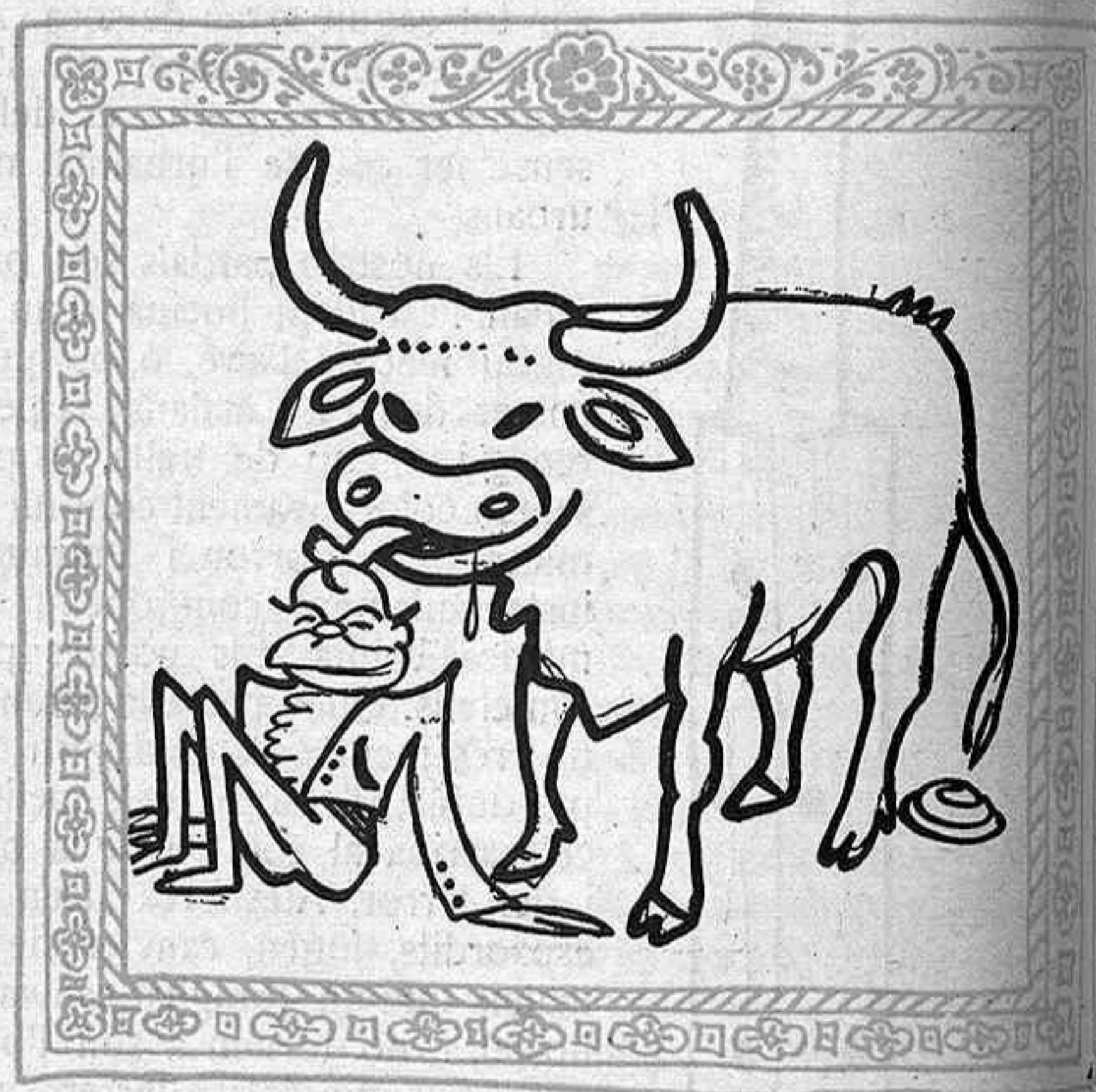
La cabra de la llet

Per tot arreu menys a la dolça Barcelona les cabres són bestioles rurals, aquí ho són de ciutat, així com la de Jules Renard se menjava els bàndols, les nostres, civils, venen a llegir el diari a l'hora de l'aperitiu.

Un lloro

- Qui és aquella del capell de plomes?
- Qui és aquella mamelluda?
- Qui? Aquella que remena?
- Un lloro!

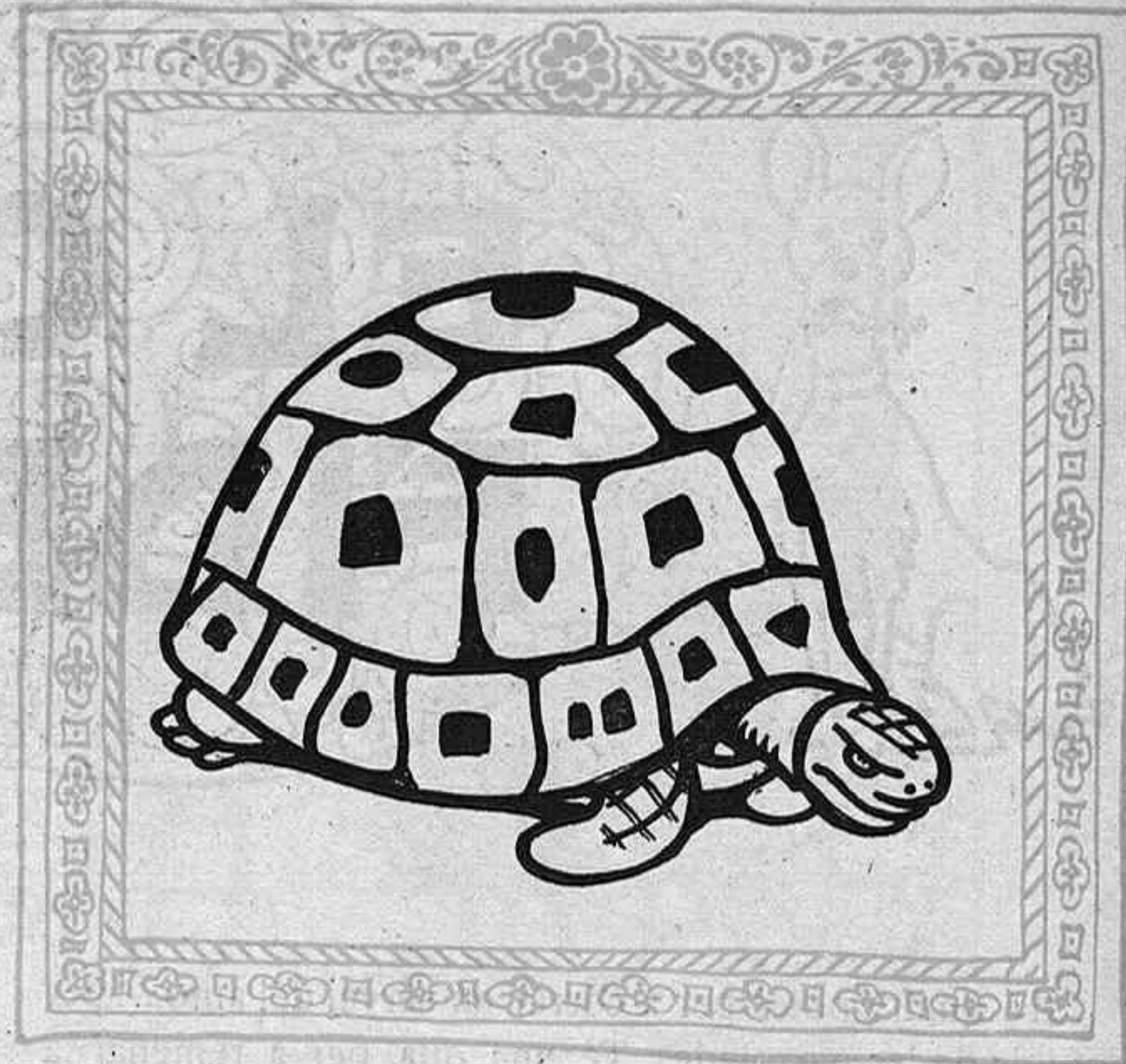
Els braus de correguda

Aquestes besties que s'han criat a les vores del Jarama i que parlen en castellà, mai podrien esperar el títol de ciutadà de Barcelona, però hi ha que donar-los-hi perquè'l paguen amb la vida.

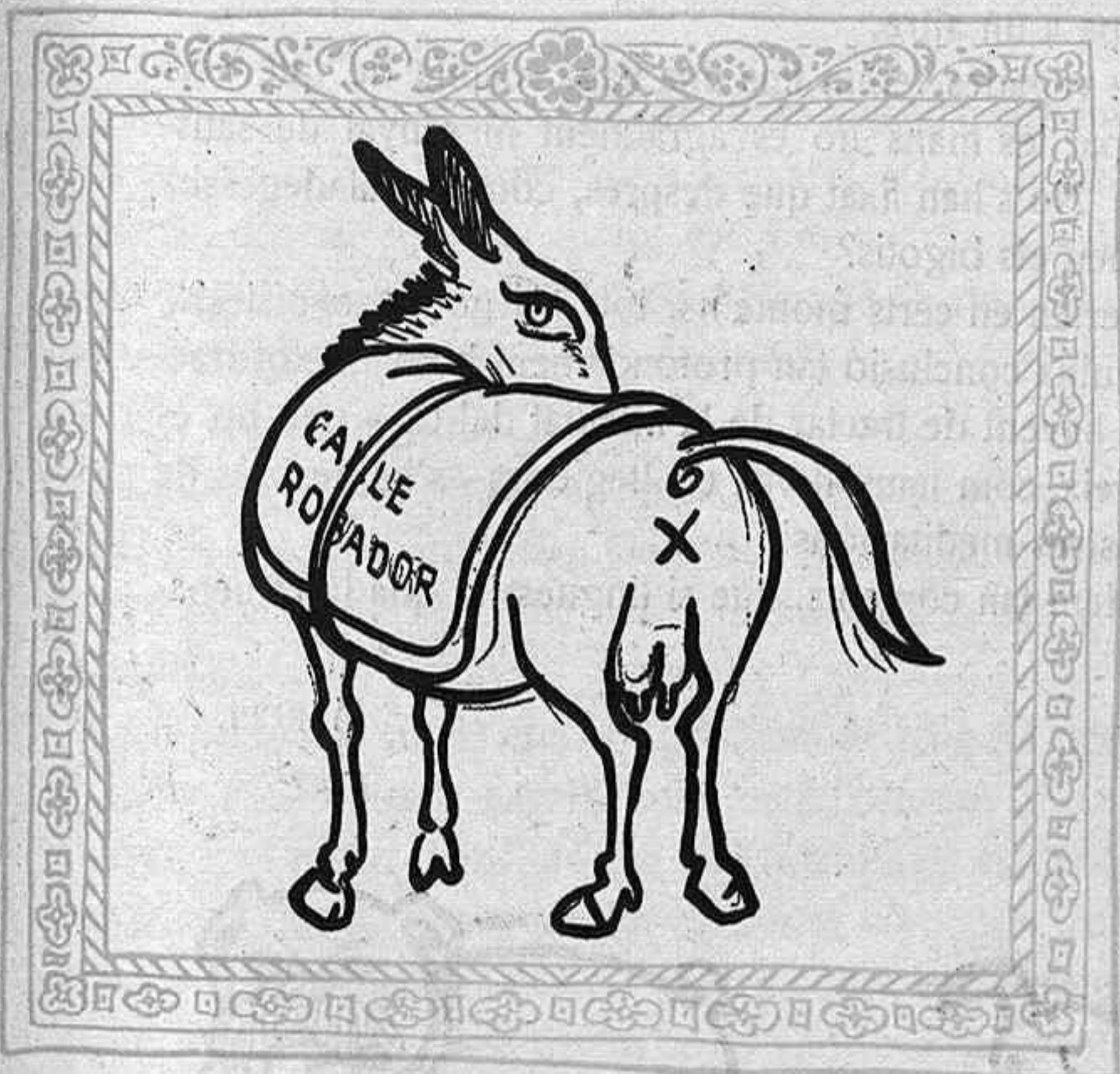
El peix de bola

Es el presoner més trist del món. No veu les reixes de sa presó. Això fa que sovint hi topi de morret i aleshores el mou graciosament.

La tortuga de jardí

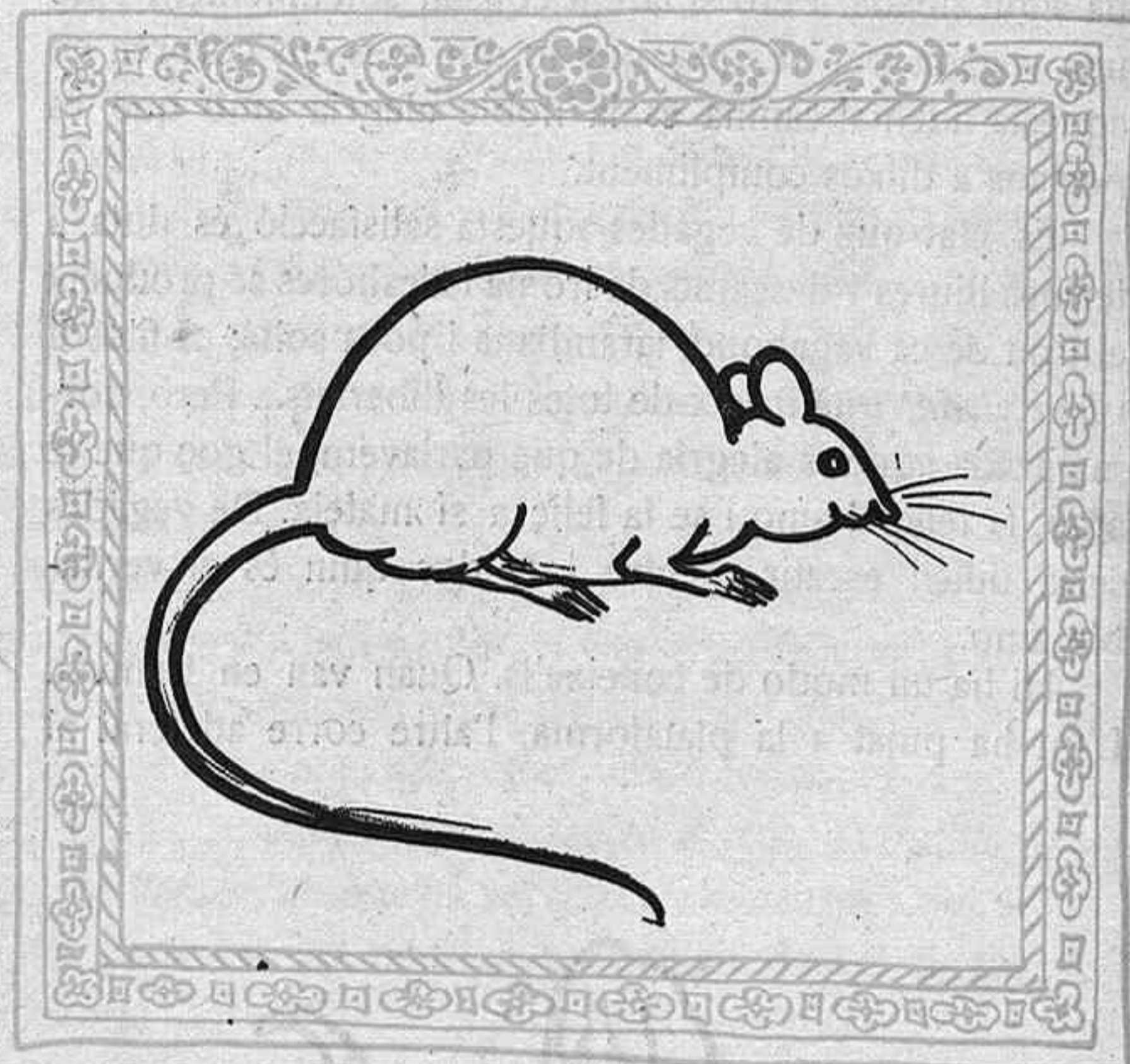
No sabs mai quan es enterrada ni quan ha resucitat, té el morro fret com els goços, a l'agafar-la amaga cap i potes; aleshores pots tirar-la pel cap de qui t'empipi sense por de fer mal a la bestiola.

Les burres de la llet

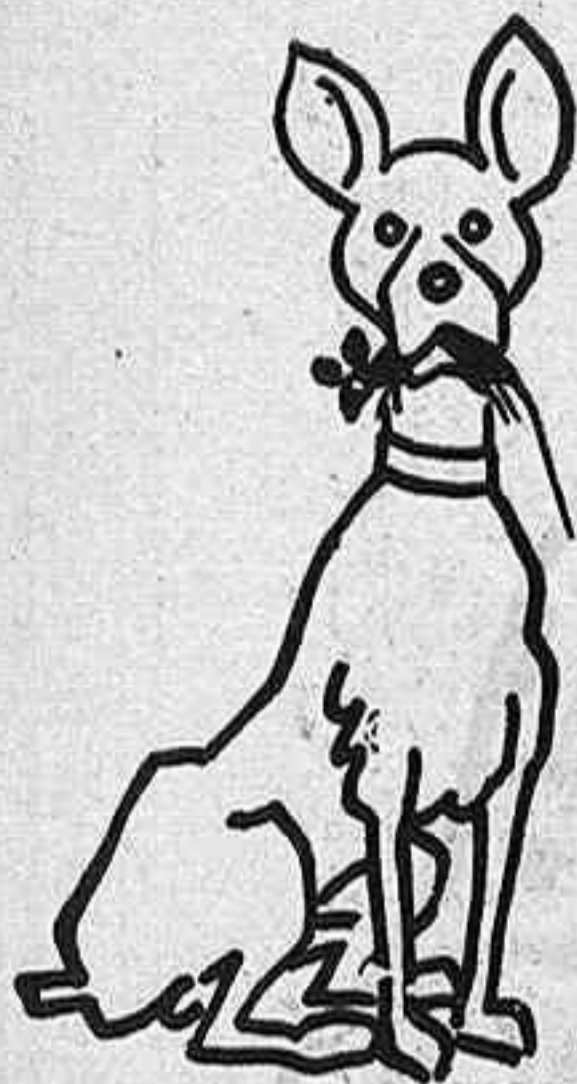
Són la última esperança. A casa d'un malalt crònic se prescindirà de tot, se canviarà de tot, menys de les burres de la llet.

Quan elles no s'hi aturen hi arriben els capellans.

Les rates

Les rates grosses realment són fastigoses, tant vives com mortes. En canvi els ratolins són deliciosos, sempre que n'he vist algun tancat dintre una ratera l'he deixat anar; però l'aristocràcia són les rates blanques que venen a les Rambles juntament amb els aucells.

Té quatre potes per a córrer en servei del amo... i per a fugir de les garrotades. Té una qua, per a remenar-la en senyal de satisfacció. Té uns ulls humits, profunds, plens d'una intensa dolcesa, per a parlar al fons de tot de l'ànima del home.

Es una ànima tota lliure la del goç, mentres no coneix al home. Però el coneix, el tracta, i s'hi esclavitza. Hi ha sempre en ell com un infinit anhel de millorament.

La fidelitat del cà no serem pas nosaltres els primers de cantar-la; en totes les llengües, en totes les modalitats ha sigut lloada. Però sí farem constar solemnement i de una vegada per sempre que lo que més ens sorprèn en aquesta fidelitat canina és la noble alegria amb que és portada a ditxós compliment.

Es clar que de vegades aquesta satisfacció és duta a termes lliures i descarats de ironia i aleshores se produeix el tipu de cà vagabond, tarambana i poca solta; cà filosof i *bon vivant* que frueix de totes les llibertats... Però, normalitzada aquesta alegria de que parlavem, el goç que té amo, fa feliç al amo i se fa feliç a sí mateix. De vegades seria difícil escatir d'entre tots dos quin és el veritable amo.

Hi ha un modo de coneixe'ls. Quan van en tramvia. L'un ha pujat a la plataforma, l'altre corre adelerat al

costat del estreb. L'un passa engunia per l'altre. Se miren tots dos amb dolça pietat amorosida. Criden, a son istil, tots dos... Però l'amo és el que va a dalt.

El goç familiar i fidel té, a nostre escatiment, un sol defecte: la llengua. No és que sigui xafarder, ni mal enraonat ni tan sols massa xerraire. No. Regoneixem de bon grat que és d'una discrecció tota ponderada i ben disposta. Però, això de que llepi les mans!

Emperò, tot ens és simpàtic, dintre l'enorme simpatia que sentim per el goç. Adhuc el que llepi les mans... si les llepa a un altre.

De vegades tenim fins una vaga sospita de que això de llepar les mans no és agraiment ni senyal de satisfacció. No s'han fixat que després, com si paladegessin, se llepen els bigotis?

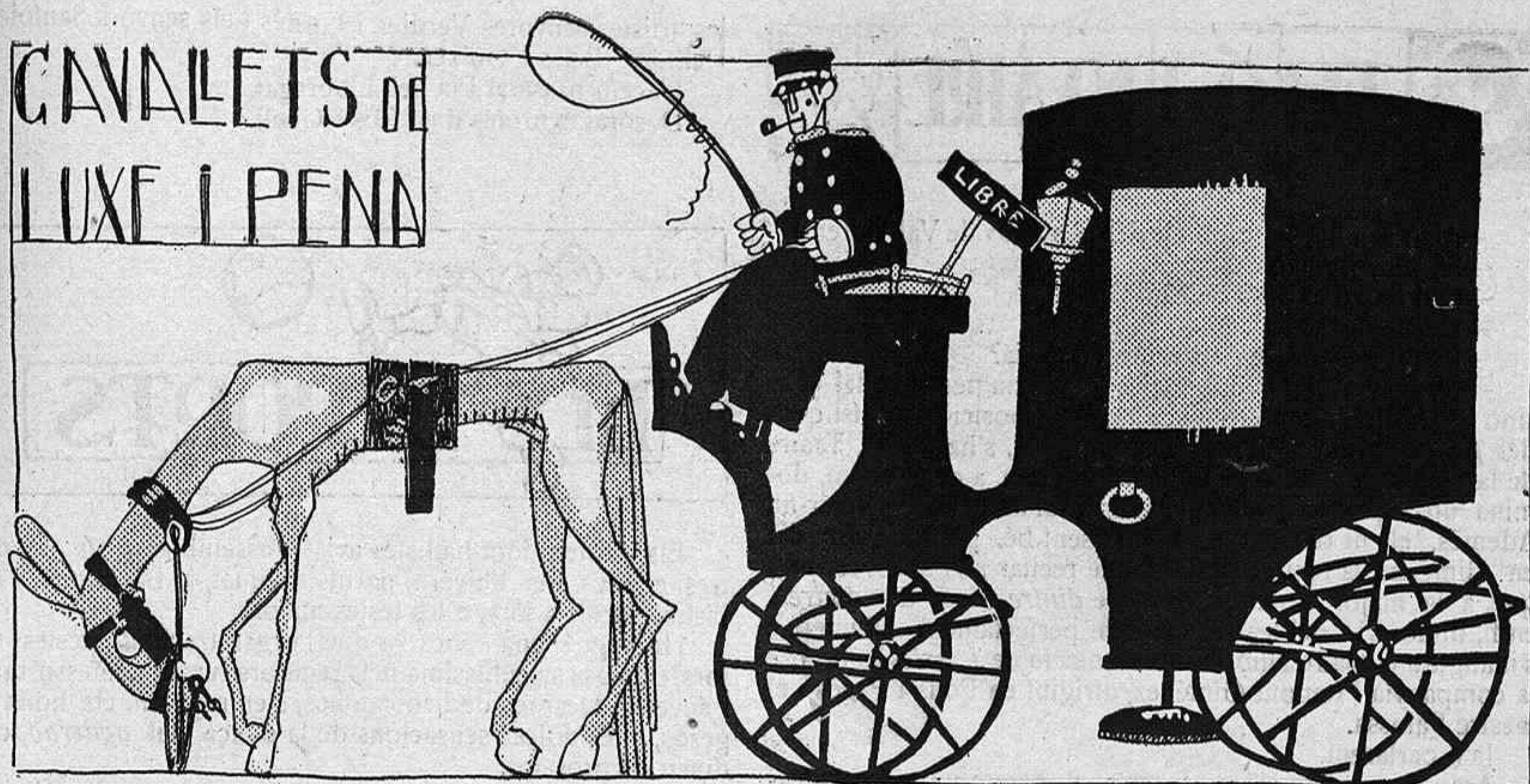
¿Serien en certs moments, tots els goços, egoïstes?...

¡Quina conclusió tan profundament humana, tot tractant o havent de tractar de la fidelitat del cà—que no és lo mateix, com hauràn vist els llegidors—s'ha després de les nostres meditacions!

Estem tan contents, que si tinguéssim qua la remenariem!

MARCEL

Tot-hom, homes i besties, estem abandonats a les onades d'aquest mar de la vida; però encara els que com nosaltres, els pardals i els gats, hem conservat la llibertat, o al menys l'esperit de llibertat, duem lligat al còs i a l'ànima una mena de cin-turó salvavides, cosa que no passa an els cans fidels ni an els cavalls, sempre esclaus, dels quals anem a ocupar-nos.

El cavall és bestia que neix per ésser manada; diu que una vegada, allí, a les Amèriques furientes, estigueren en llibertat, pot-ser sí, però, en tot cas, fou un rampell de follia degut an aquell mala bestia d'Hernán Cortés i a les herbes d'aquelles terres extraordinaries.

Des d'aleshores, mai més.

El cavall, quan no estira carruatge, aguanta sella, i ni en el dia del séu Sant, deixa de saber lo que és serreta, bocado i brida (no parlem dels esperons, ni de les xurriaques).

Emperò, fins en els esclaus, n'hi han de feliços i desgraciats, aixís entre'ls cavalls com entre'ls homes hi han classes, i, al parlar d'ells, devem parlar tant dels afavorits per la sort que'ls ha portat a cases bones com dels desgraciats que en places i carrers ploren sobre les garrofes guanyades amb la suor de les seves anques i l'empenta del séu pit.

Quan un cavall neix senyor pot dir-se que de moment no hi ha infància més feliça; no volem reproduir aquí aquelles pàgines inoblidables de Tolstoi; quan pateix el cavall senyor és quan arriba als tres anys. Aleshores té d'apendre alguna cosa d'adorno: Una cosa aixís com el tocar el piano que saben les senyoretetes.

I ho fan. Els uns salten la valla, els altres la barrera

i uns tercers la *ria*. En surten d'altres que ballen la matxitxa al Circ Equestre i per fi els qui es fan soldats i saben anar al trot, al pas, al galop, ben arrengrerats obeint sempre al genet. Fan molt bonic quan passen i acostumen a morir als braus.

Hi ha els de casa de senyor als quals engreixen perque facin bonic en el tronc. Tenen la pell lluenta i les potes fines però no poden abaixar la testa perque una corretja els hi priva, és el grillet. Un hom diu:—Dos cavalls per aquesta berlineta!—i no veu que les pobres besties van més encarcarades que un mocós amb aquells colls planxats, que semblen punys.

També hi han els de carrera; però a nosaltres, els que més simpaties ens inspiren, als que estimem de debò són als de: *cocherito tira!*

An aquests, que sembla que de tantes coses que saben i tantes que n'han pensat, el cap ja no se'ls aguanta. An aquests que mengen sense fàstic i sense gana, sabent sempre que'l séu àpet pot ésser interromput per la voluntat d'altri, an aquests que coneixen el trot i el *trotillo* i el pas de l'amor, als que'ns serveixen a nosaltres i que si un dia parlaven ens podrien avergonyir davant de tot Barcelona.

—Això sembla «el camí alt del pantano» de Vallvidrera!
 —Sí, senyor; això és.
 —Oh! I això el bosc de can Miralles.
 —Exactament.

—I aquí hem de venir a veure comedia?
 —Sí, senyor, aquí, on gracies a la bona pensada del «Casino de Vallvidrera» i les encertades disposicions artístiques del *pequeño* Junyent, mestre escenogràfic, s'ha fet un Teatre de la Naturalesa molt ben disposat i que, a cada costat, domina un espectacle que, per sí sol, val la pena de venir-hi. Ademés, els hi responc de que se sent bé, perque l'altre dia en Giménez va tenir l'amabilitat de recitar-nos unes estrofes que, a la major distancia possible *dintre*—és a dir *dintre...* en fi, dimontri—del teatre, sentírem perfectament. Diumenge s'inaugura el teatre amb la representació de *L'Arlesiana*, per la companyia Fremont-Giménez, dirigint en Pous i Pagés i el mestre Pahissa.

Ja'n parlarem.

Ara, si no estan massa cansats, donarem un vol pels teatres barcelonins.

Poca cosa, per això, no's pensin! Tot plegat, si no fós *Sor Beatriz*, que arriba a amorosir dolçament amb la càndida bellesa de son miracle la grisenca monotonía, no valdria la pena de que'ls amoïnessim.

Perque si bé és veritat que en Simó Raso ha celebrat son benefici amb l'èxit veritable que mereixia, també ho és que ho feu amb una obra ja coneguda i favorablement jutjada pel nostre públic i amb l'estrena d'una altra—*La afición*, d'en Ramos Martín—que entra més en la jurisdicció del nostre company *Aixelleta* que en la nostra. Se tracta—encara!—d'una nova explotació del genre taurí. (L'anyada ho ha dut; que hi farem!)

Un altre benefici ha sigut el d'en Monteagudo al «Nuevo». Bon èxit. Enhorabona.

I quan ja ens semblava que ni una mica de llum aclariria la grisor fosca d'aquesta vulgaritat, la senyora Xirgu tingué la bella idea generosa d'estrenar la *Sor Beatriz* d'en Mæterlinck, hermosament traduïda al castellà per en Martínez Sierra, que ha prestat un bon servei a la literatura espanyola.

Sor Beatriu, amb la força radiant de sa bellesa pecadora i de son ànima ardenta, ha viscut sa vida sota la resplendor del miracle. I tots sos pecats, innombrables i esgarriñosos, li són perdonats.

Aquesta suau redempció de pietat, aquesta dolça suavitat pietosa, se desprèn de l'obra que la Margarida Xirgu interpretà amb tot acert i presentà ben curosament, amb una bella decoració d'en Vilumara.

El públic, molt inferior a l'obra, àdhuc sense arribar a capir, no ja el valor literari, ni sisquera aquell profund sentit divinal i pietós que la propia personificació de la Verge expressa aixís (segons traducció d'en M. P. Sandiumenge):

«I si l'amor s'extravià
 pels viaranyes d'ací baix,
 ses llàgrimes me retroben
 i no s'extravién pas!»

En fi: no hi ha espai per a més.

Ahir degué ésser el benefici d'en Puga a «Novedades», amb l'estrena de *El amor tardío*. Ja els n'hi farà cinc.

FARFA

NOTES

ROMEA (Teatre Català).—Com tinguèrem el gust d'anunciar la setmana passada, demà, disabte, s'estrenarà l'obra en tres actes d'en Diví Pañella, *L'estudiant insòlit*.

Hi pendrà part, ademés del primer actor Sr. Santacana,

les artistes senyores Verdier i Fornés i els senyors Santolaria, Delhom, Bello i Guixer.

L'acció passa al Pla del Llobregat.
 Decorat expofés d'en Ros i Güell.

Els nostres foot-ballistes aviat s'assemblaran an els nostres còmics. Per l'hivern, partits a ciutat, a Barcelona, i per l'istiu, partits a fóra, a les festes majors.

Hi hagué una època en que l'organització de festes majors, era cosa senzillíssima pels regidors rurals: professó, missa i envelat. Després de ben catòlics, s'entregaven, els bons pagesos, a les dolces sensacions de la dança, del *agarrao*, com diuen els prosaics.

Ara, no. Ara, una festa major és cosa complicadíssima. De primer vingué la necessitat de fer teatre, i en els pobles que poden gastar se feu teatre a l'envelat o al Cassino. Després vingueren les sardanes, *la dança més bella...* etc. i, ja se sabia, concurs de sardanistes amb colles i llaços i, demanin... Després, encara el cine, les curses de cintes, l'inauguració d'alguna cosa...

Finalment, l'influencia barcelonina portà un altre número a l'organització complicadíssima de les festes majors. Aquest número era un partit de foot-ball, sigui entre l'equip local i un de Barcelona, sigui amb dos de Barcelona, que, com si fessin un *bolo*, anaven allà a distreure a la bona gent campeyrola, amb les filigranes del noble jòc anglès.

Aquest any la cosa sembla pendre un increment encara més gros. No bé han començat les primeres festes majors, que ja tenim tots els foot-ballistes barcelonins en dança. De Sabadell i de Tarrasa, de Vich i de Tarragona, en una paraula: de banda a banda de Catalunya, venen demanadisses de jogadors. I els Clubs, per a complaure a tanta gent, se veuen obligats a posar a la seva disposició tots els teams, des del A n.º 1 al H n.º 13.

I l'afició va en *crescendo*. Tot poble o poblet o ciutat de ordre secundari, que s'estimi un xic, ja està organitzant a hores d'ara un partit de foot-ball per a la pròxima festa major.

Per això deïem al principi que'ls nostres jogadors ja no s'entenen amb tants *bolos* i que, naturalment, aquí ens quedem sense partits. Encara que, a dir veritat, ho preferim, car això del foot-ball a l'istiu ho hem considerat sempre perjudicial en gran manera pels jogadors.

Amb lo apuntat, compendran els caríssims llegidors, que poca cosa hi ha per parlar de sport, i aquesta poca cosa la resumirem aixís:

De foot-ball, partit entre l'*Español*, d'aquí, i el *Racing*, de Madrid. Empat a un *goal*. Primera part molt ensopida. Segona part més animada. Els madrilenys ens agradaren bastant. També hi hagué un partit entre l'*Athletic*, de Sabadell, i el *New Catalonia*, d'aquí, que guanyaren els sabadellencs, entremig de les ovacions del públic de Sabadell que, en sa gran majoria, presenciava el partit. A molts els escapà el tren de tornada.

De ciclisme, la *Copa Sanromà* que's corregué diumenge al passeig de Gracia i Sant Gervasi per *boy-scouts* y altres, fou també bastant interessant, a pesar de la calor, que'n feia un xic massa.

I del demés, quasi res. Ja hem dit que'ls nostres foot-ballistes eren quasi tots a fóra a pendre la fresca, cosa que nosaltres també fariem, si poguessim!

HIP

BRAUS

Enllestim, cavallers, perquè només d'enrecordar-me'n m'entra mandra. Se van lluir tant en Bombeta com l'Hostal, a fè de Déu! En Saleri va sortir-ne aixís, aixís; però a mi aquest minyó no m'acaba de fer el pes, pot-ser és que li tinc rabia.

Els braus de don Alipi fóren molt ben presentats, crec que àdhuc estaven massa grassos i això feu que's cansessin aviat. De banyes no'n tenien gaires, però vaja, feren un bon paper.

La palma del fer-ho malament se la emportà l'Hostal, que si malament amb la capa, pitjor amb la crossa i més dolent al burxar. Ah, i encara desafiava! Que vagi desafiant, que'l públic li anirà tirant coixins a la cara.

El Bombeta, com sempre, ensopit, ensopit, ensopit.

El Saleri, com ja hem dit, tingué una bona tarde, li donaren una orella, però a nosaltres no'ns plau.

Molt bé en Zurito, picant.

Ah! hi havia molt poca gent.

AIXELLETA

ESQUELLIOTS

Vaja, no's pot negar que en Pich és home de sòrt! A cada punt sembla que se li acaba l'interinitat, i ca! entrebanc nou, caiguda del que encara no era aixecat, i en Pich com si tal cosa! Està vist que aquest home té peus de plom.

Aixís s'explica que la diada de Sant Joan, al rebre la felicitació d'un empleat que li desitjava la vara per l'any que ve, respongués en Pich tot serio i amb absoluta bona fè:

—Si no me'n fan per R. O.! Qui sab, Mare de Déu! No cal perdre les esperances! Qui sab!

Finalment, l'Universitat torna a tenir rellotge!

Ja funciona amb tota regularitat, i d'ara endavant no's permetrà aquelles *tercerilles* que feren cèlebre a son antecesor.

Es una aventatge. Però també és un inconvenient. Tenia molta més gracia que'ls alumnes no sapiguessin mai ben bé del cert quan entraria el *bedel*—oh, amable Felip!—a dir, des de la porta de l'aula:

—¡Señor doctor, la hora!

Aquí, a Valencia, a altres punts d'Espanya, s'han celebrat mítings de protesta contra els procediments adoptats pel Govern, que tan durs són per a alguns i tan suaus per a altres.

A tot arreu se n'han adonat, senyor Dato!

I doncs, on són els *idóneos*?

La Semana Municipal...

No'ls hi sona malament aquest títol?

Sí? Estem completament d'acord! Entesos!

Per a que's vegi com està la cultura d'alguns artistes catalans, contarem una senzilla anècdota rigurosament històrica. Tant, que callarem els noms.

Viatjava per les planes de Valencia una companyia. Era a la nit i s'aturà el tren a una estació. Des de'l fons de son endormiscament, una de les actrius preguntà a son marit, actor:

—On som ara?

I ell digué:

—Espera, que ho miraré!

Ho va mirar.

—Benicarló!

I digué après, comentant:

—La cèlebre derrota de Napoleón!

Algú trobarà que en aquest número dedicat a les besties no parlem dels coloms.

Es perquè no sabiem si posar-los en el lloc de les besties captives o en el dels aucells lliures.

Efectivament, els coloms dels nostres colomars en això de la llibertat són *anfíbis*.

Tenen les seves hores de presó i les seves hores d'esbarjo.

Els passa com a la majoria d'espanyols: frueixen d'una llibertat metòdica... i reglamentada amb una canya.

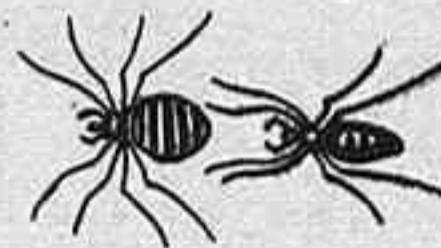
Aquests dies havem tingut hostatjat a Barcelona el Nunci del Sant Pare.

En un número dedicat a les besties ciutadanes pot-ser no hi enquadra gaire bé la present nova.

Però contra les ironies de la santa Casualitat no hi podem res.

Monsenyor Ragonesi ha passat uns dies de regosig a casa nostra?

Oidà! Aqueix és un aconteixement que no podia deixar de consignar-se en L'ESQUELLA; en que siga una ESQUELLA dedicada a les bestioles.

Tots flamencs.

Ha visitat el govern civil l'alcalde de Tarrassa.

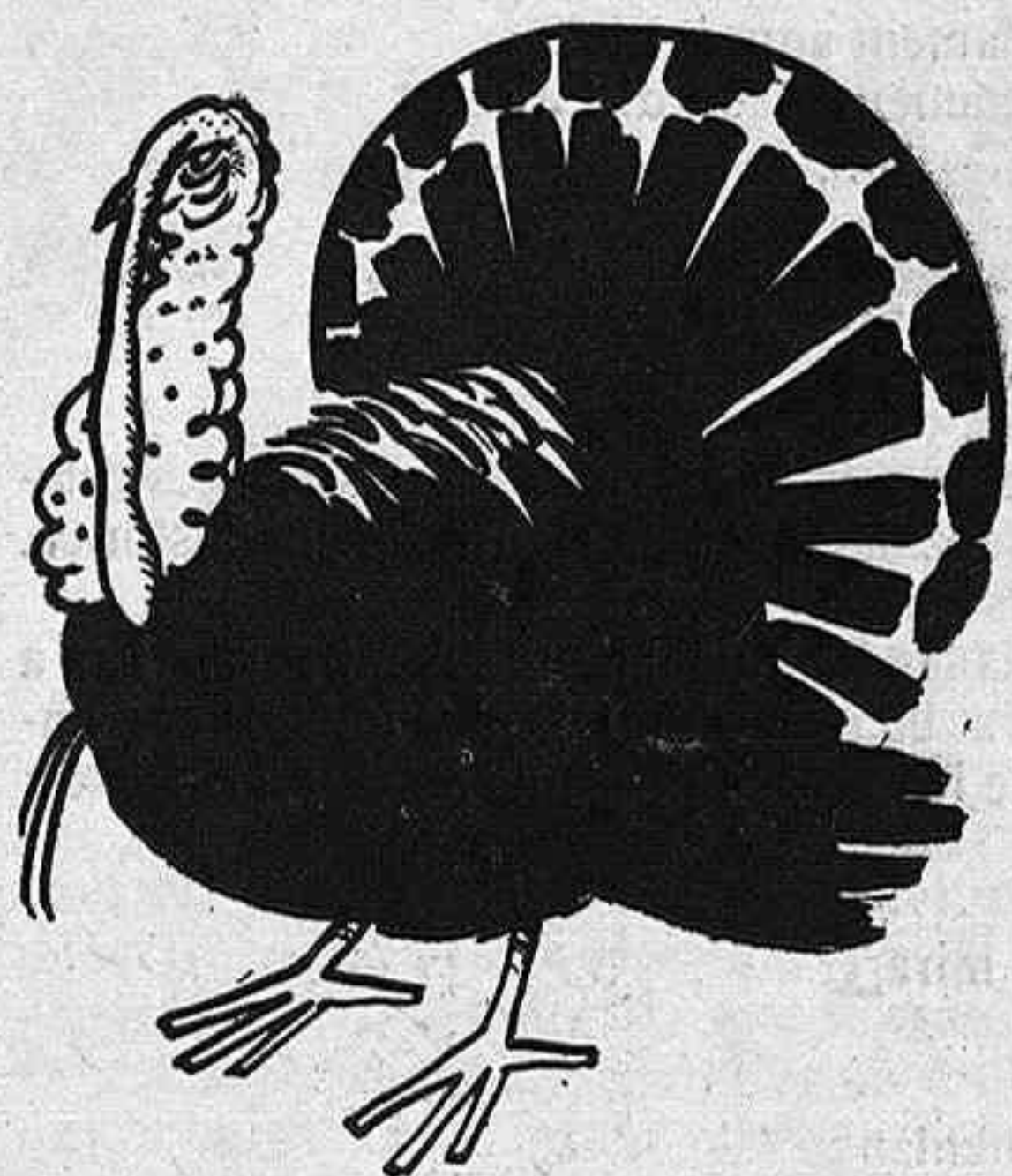
Vostès creuran que la visita ha tingut per objecte solucionar alguna qüestió obrera? No, senyors.

Ha vingut a demanar-li permís per a celebrar una *corrida* de bous.

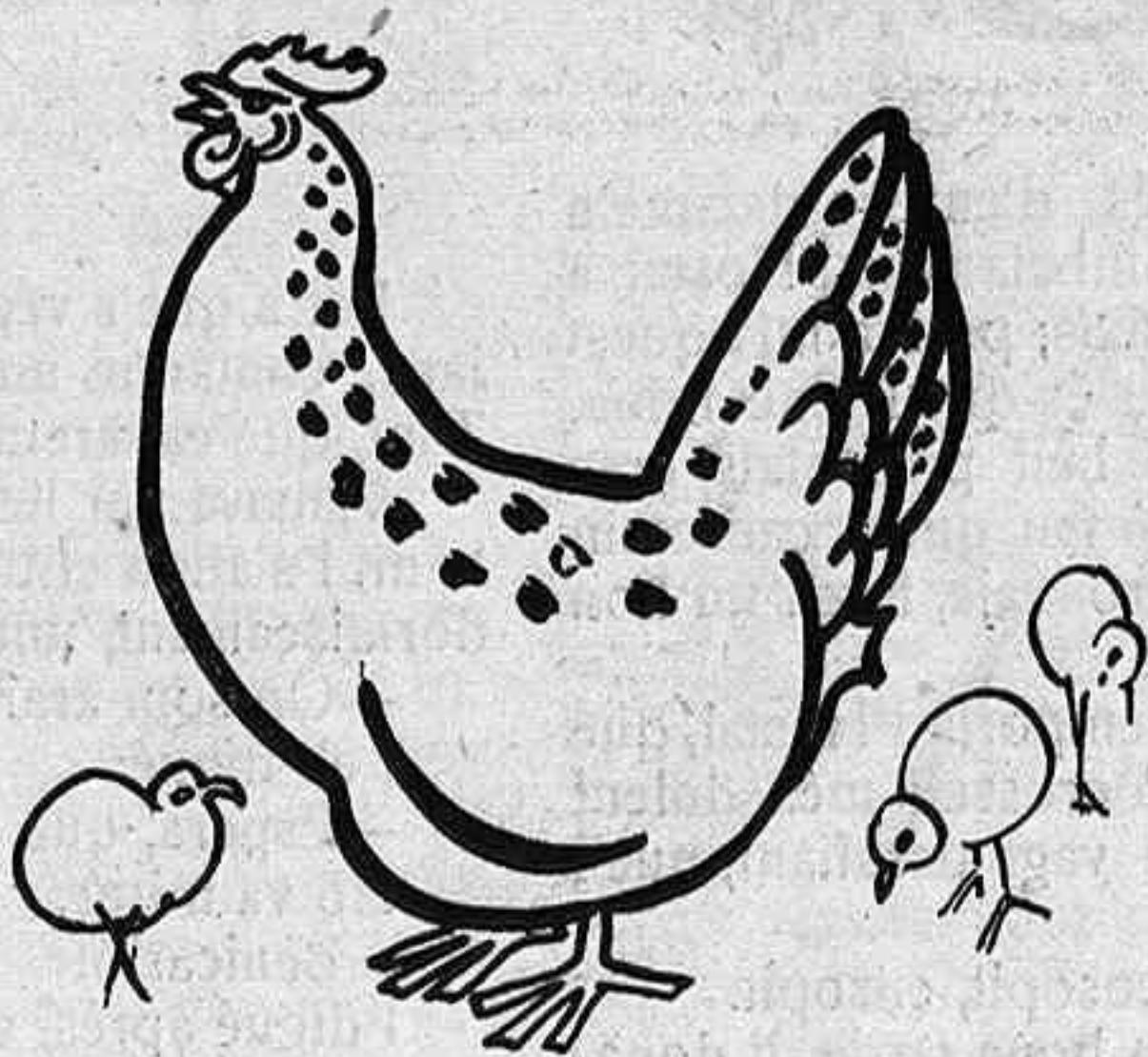
D'ara endavant ja sabem com hauràn de redactar-se els ditirambes a la *Manchester* de Catalunya:

«La industriosa i taurófila ciutat de Tarrassa...»

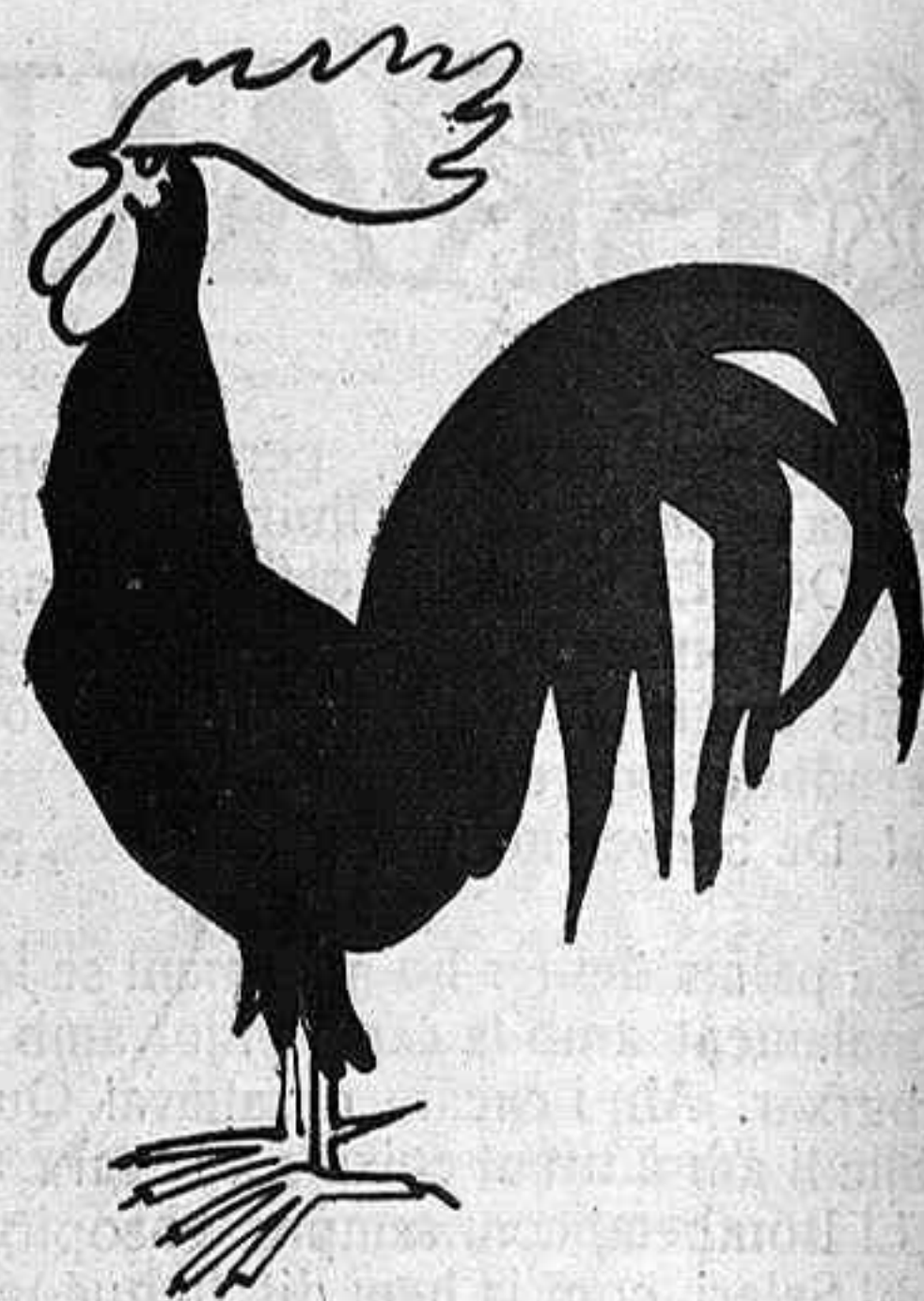

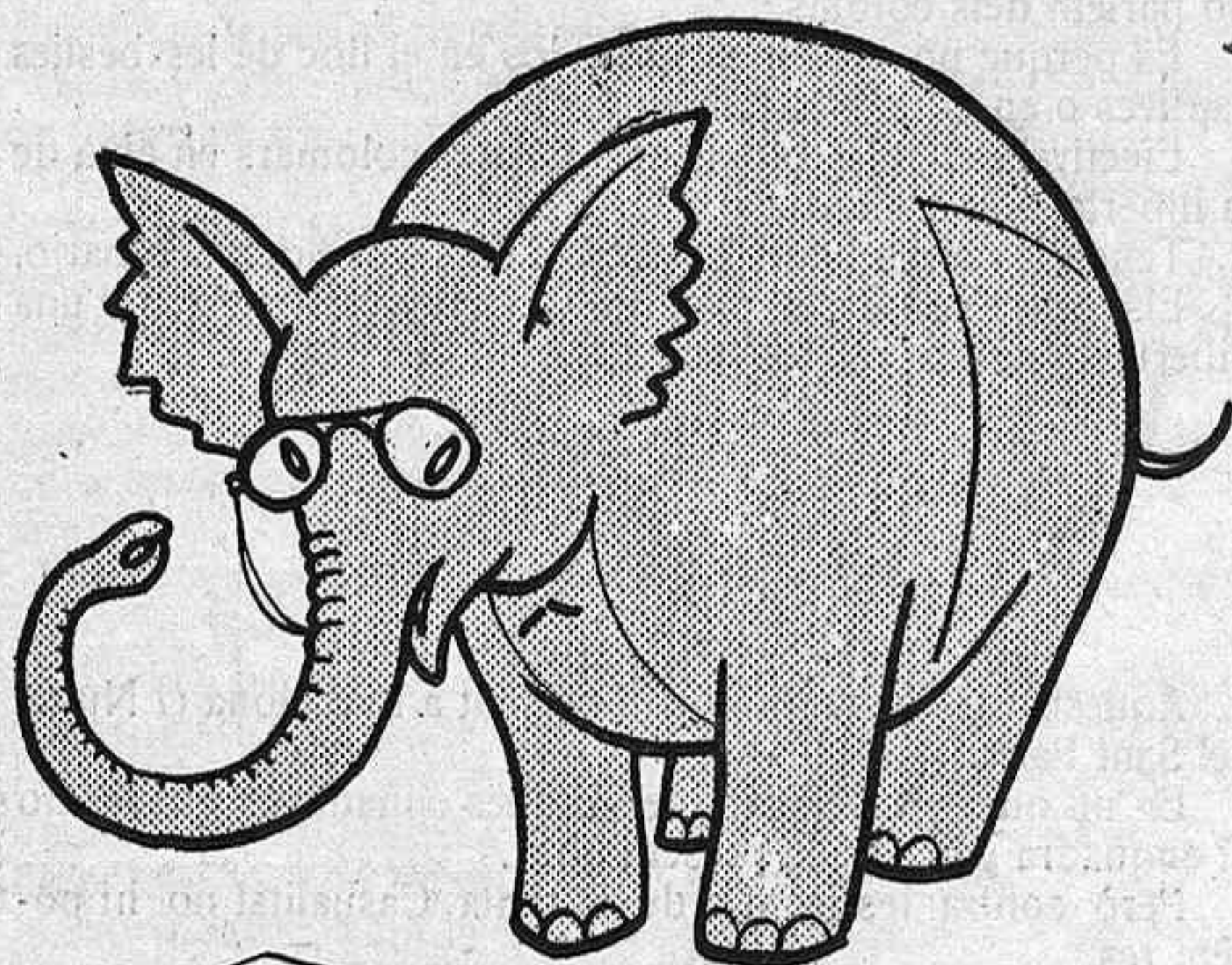
Gall d'indies menja triada per a festa assenyalada.

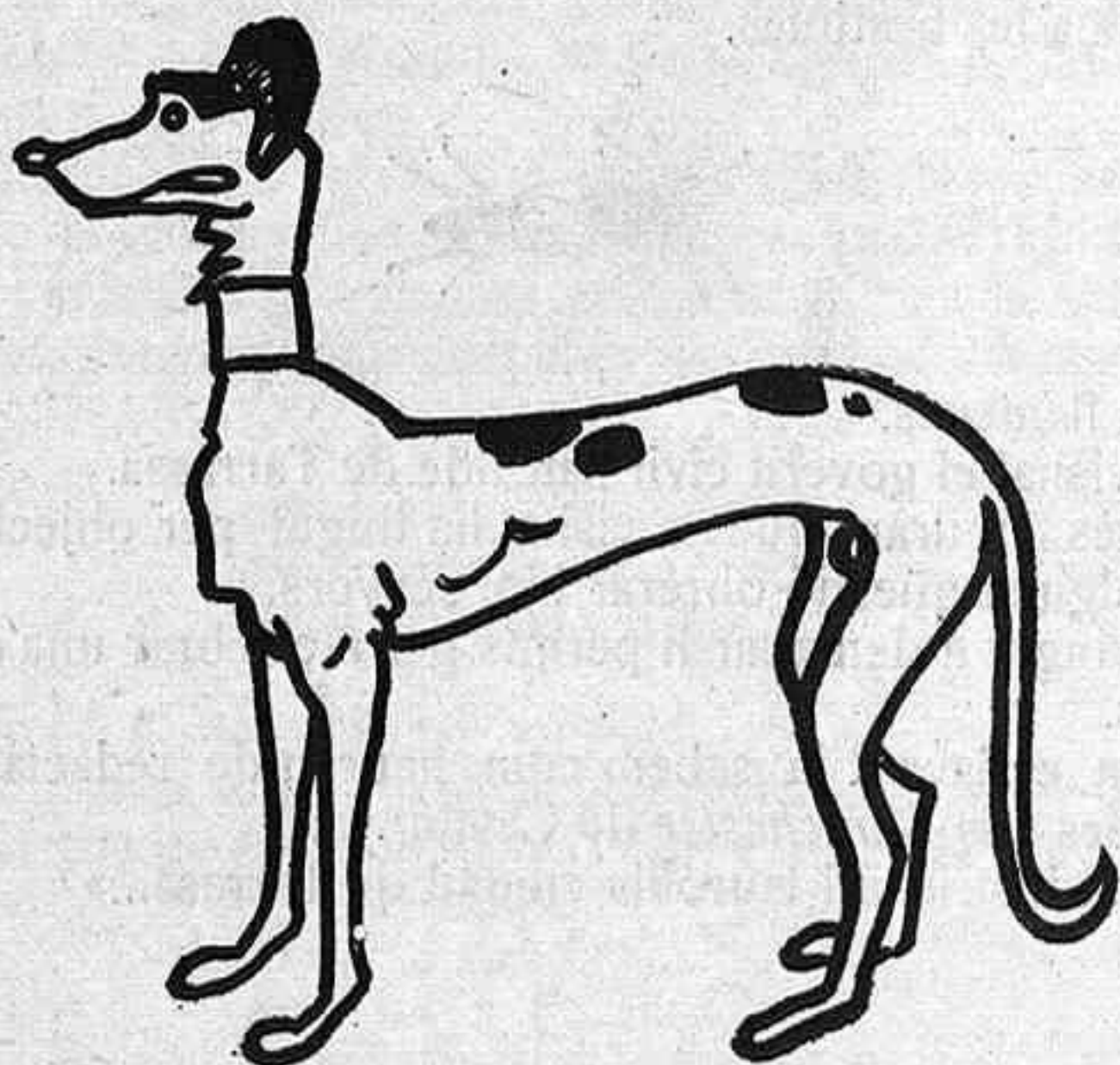
La gallina politana pon un ou cada setmana.

Despertador insolent, que a les dos crida a la gent.

La bestia grossa

Goç que sols mossega tall i no vol torrada amb all

Ultima hora!
Llest i compaginat el número, dedicat a les besties de la ciutat, ens adonem d'un descuit que'ls estimats llegidors no ens perdonarien mai.

Ens havem oblidat *nada menos* que de les bestioles més importants que pululen per Barcelona: els microbis.

I tant com s'hi hauria lluit l'amic *Picarol*, dibuixant els bacilus del tifus, de la tisis, de la miseria i de la neutralitat.

I el goig que haurien fet col·locats costat per costat de l'elefanta Julia: La bestia més grossa... i les besties més xiques.

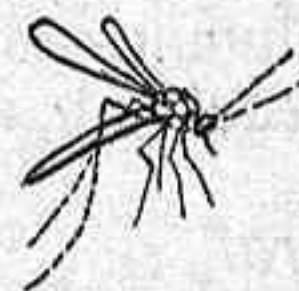

A les cabres tampoc els donem la deguda importancia. No parlem de les cabres ciutadanes perque no volem fer dentetes al regidor Vidal i Valls.

Està tant gelós de la seva especialitat!

Déu nos en guard de tocar-li el remadet, an ell, la *Dinorah* del Municipi.

—O, la mia capreta!

També ens havem oblidat de citar les gallines, besties que no haurien d'ésser ciutadanes i en són, mercès a la negligencia del nostre Excel·lentíssim Ajuntament.

Ara mateix, aquests dies, s'ha demostrat que, de gallines, n'hi han més que un foc no'n cremaria, a Barcelona.

I sinó que ho digui l'Angel Samblancat.

Són gallines disfregades de *fera corruptia*, però gallines al capdevall.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Acaba de publicarse

Vient de paraître

KULTUR

Antología bárbara de los tiempos modernos

◆ ◆ Album de caricaturas ◆ ◆

Anthologie barbare des temps modernes

◆ ◆ Album de caricatures ◆ ◆

UNA PESETA

UN FRANC

LES CENT MILLORS POESÍES DE LA LLENGUA CATALANA

UNA pesseta

LAS MEJORES POESÍAS DE AMOR

UNA peseta

LAS MEJORES POESÍAS DE CAMPOAMOR

UNA peseta

POESÍAS ESCOGIDAS DE QUEVEDO

UNA peseta

NOVEDAD

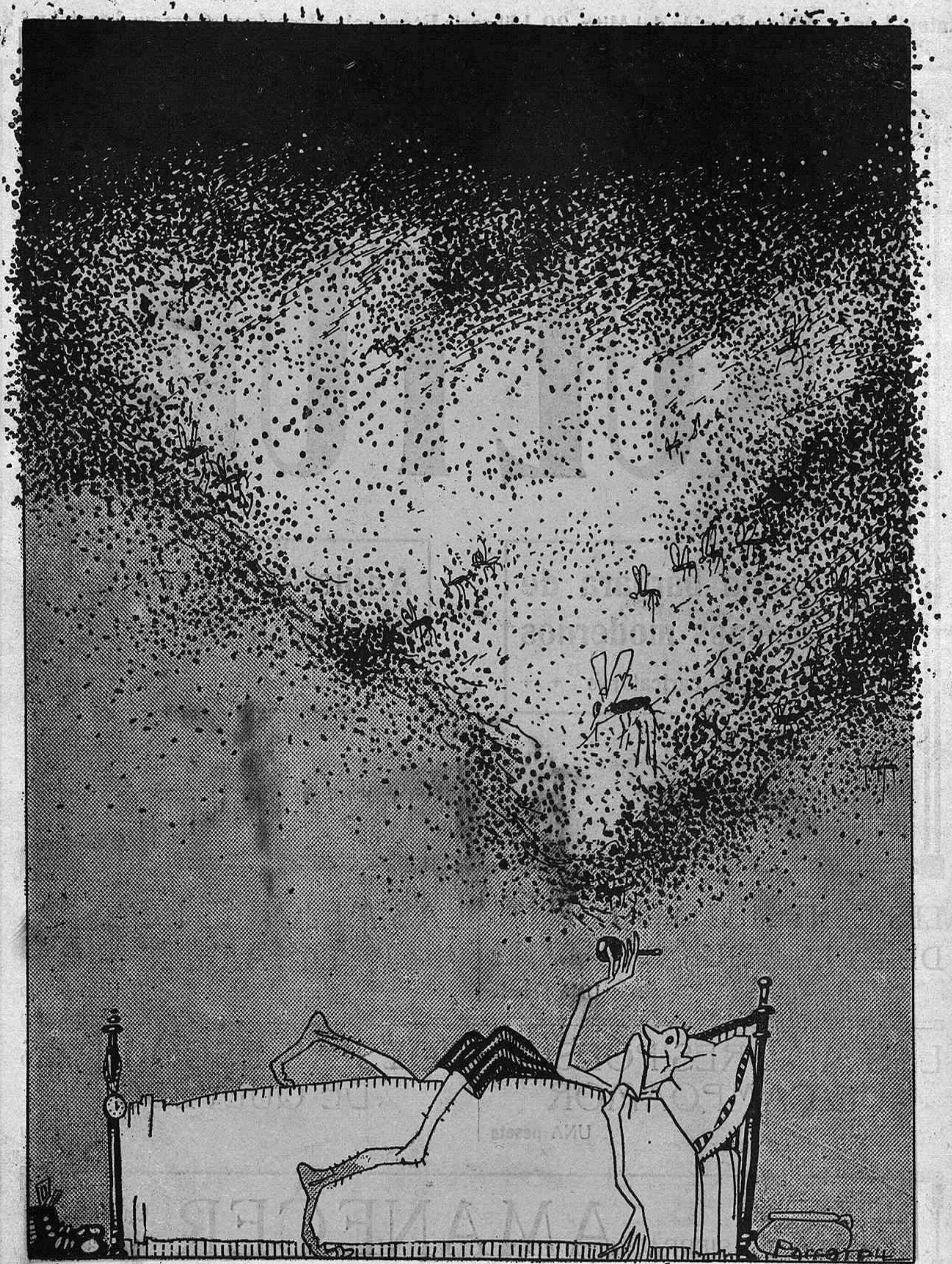
G. MARTÍNEZ SIERRA

AMANE CER

Un tomo

Ptas. 3'50

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

GUERRA A LES MOSQUES

Atac aeri de l'enemic